

Camí Ral⁵²

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Agost de 2021 número 52

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons
Edita: Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura
Àngel Guimerà, 8, 08289 Copons, Anoia, Tel. 938 090 000 Fax: 938 090 013
Correu electrònic: camiral@copons.cat
Disseny i maquetat: espaiGràfic, Igualada
Dipòsit legal: B-7571-96
Tiratge: 300 exemplars

Publicació periòdica

Imatge portada: Xoriguer femella mirant cap a la vila de Copons **Foto:** Jordi Rodellar Fustero
Consell Editorial: Maria Gràcia Carreras Verdguer, Elisenda Mercadal Segura i Núria Pons
Torrens

Amb la col·laboració de Teresa Múnera Pascual i Martina Muñoz Mercadal

Sumari

- 3 Què s'està fent...
- 5 Som Micropoble
- 6 Sembrar patates. El rosari
- 8 *El fill del xofer* ens porta a Copons
Veure passar un segle. Calamanda Prats Palomas
- 9 Estació meteorològica
Projecte poble
- 10 Cloenda del curs. Representació teatral
- 11 Nadales al carrer
Gravem el disc de la Big Band
- 12 Copons de festa!
- 13 Renovables sí, però així no! El futur de Copons i l'Anoia en joc
- 17 Caramelles 2021
- 18 Una assemblea a l'aire lliure retroba els hortolans de Copons
- 19 Jornada de descoberta del patrimoni natural i neteja del riu
Primera comunió de l'Eloi, el Guillem i el Dan
- 20 Adéu, adéu Ceferino!
- 21 Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2021
- 22 Josep Lloró i Lloró, apicultor
- 23 I tu què ens recomanes? Alba Tosquella Roig – Jam Jové Martí
- 24 La cita
- 25 El xoriguer comú
- 27 Transports i telèfons d'interès

Ara ja fa dos anys que som al govern municipal, un temps dedicat amb il·lusió a aconseguir els projectes que ens vam marcar en el nostre programa electoral tot i que, de cop i volta, la irrupció de la COVID va endarrerir molts dels processos que teníem en marxa.

Confinaments, teletreball, tancament de la restauració, de la sala polivalent, del CAP i del poliesportiu i mesures dictades pel govern que moltes vegades semblaven incoherents per a petites poblacions com la nostra però que són molt importants per la preservació de la nostra salut. Han estat uns mesos difícils on no s'ha deixat de donar servei des de l'Ajuntament amb les mesures de seguretat dictaminades.

Quan escrivim aquest article ens encaminem cap a la cinquena onada i tornem a tenir noves restriccions. El dia 13 de juliol es van convocar els alcaldes de l'Anoia a petició del Departament de Salut i amb l'assistència de la Sra. Meritxell Budó, secretària d'Atenció Sanitària i Participació, per informar-los de les mesures preses en la darrera resolució. Hi ha una escalada molt important entre els joves amb ingressos a les UCI per problemes respiratoris deguts a la variant Delta.

Es prohibeix menjar a l'exterior, fer botellot, anar en grups de més de 10 persones a restaurants, inclús a títol privat. I moltes altres restriccions... Mesures impossibles de vetllar per a un ajuntament petit com el nostre, sense cos de seguretat municipal, sense mitjans per fer-ho. Per això us demanem responsabilitat, ens hem d'ajudar a fer que la COVID no s'intensifiqui al nostre municipi respectant i fent respectar entre tots les noves mesures.

Són moments de cohesió i recolzament

Bé, tenim dos anys per endavant, dos anys més per portar a terme els objectius marcats i l'execució de les inversions aconseguides durant aquests primers mesos de govern.

Per una banda i després de molts entrebancs i esforços ja està finalitzada la nova escola a Copons que s'inaugurarà el proper mes de setembre coincidint amb l'inici del nou curs escolar. Estem contents del resultat de l'obra, que tindreu l'oportunitat de visitar en una jornada de portes obertes que organitzarem el mes de setembre.

Un altre dels grans projectes marcat com a prioritari és el projecte de la depuradora (l'EDAR), una obra tan urgent com necessària pel poble. L'any 2019 vàrem iniciar els contactes amb l'ACA (Agència Catalana de l'Aigua) per tal d'engegar el projecte de l'EDAR (Estació Depuradora d'Aigües Residuals de Copons). Després de diverses reunions es va acordar iniciar l'estudi del projecte amb l'enginyeria Lloró i posteriorment procedir a la signatura d'un conveni-contracte amb l'ACA. Ara per ara tenim la previsió que a finals del 2022 ja es puguin iniciar els treballs de construcció de l'EDAR de Copons.

Després de repetides averies a la depuradora de biotrit del nucli de Sant Pere vàrem constatar que no estava legalitzada ni reconeguda per l'Agència Catalana de l'Aigua. Es van iniciar els tràmits fent una rasa i la seva corresponent canalització que fins a la data era inexistent. Es va procedir a demanar al propietari del terreny on es troba la depuradora la seva cessió a l'Ajuntament, ja que si no té la titularitat municipal l'ACA no pot signar el conveni de manteniment al seu càrrec. El propietari va cedir l'espai sense cap inconvenient i des d'aquí li reiterem l'agraïment per la seva col·laboració. Actualment s'ha rebut el permís d'abocament a la llera i properament signarem el conveni de manteniment.

Fa mesos vam iniciar també els tràmits per aconseguir la connexió d'aigua amb la Llosa del Cavall, cal tenir en compte que la xarxa que dona servei a Sant Pere de Copons i disseminats es nodreix del pou de Solanelles (Els Prats de Rei) amb aigua no potable a causa de l'elevada presència de nitrats. Per aquest motiu, en una de les moltes reunions que vam mantenir amb l'ACA i l'ATLL (Aigües Ter/Llobregat) es va acordar que, tenint en compte tots els informes disponibles, se sol·licités una connexió provisional amb la canonada de la Llosa del Cavall des del dipòsit existent a pocs metres.

Això ja ho vàrem sol·licitar el 21 d'octubre del 2019 i encara avui seguim insistint i treballant perquè es produeixi la connexió. Els processos administratius són llargs, en tot aquest temps l'ACA va licitar la contractació d'enginyeries per desenvolupar els estudis tècnics de cada població. Procés llarg i carregós. Actualment el projecte de Copons ja està sobre la taula i s'estan calculant els cabdals per tal de poder procedir a la determinació de la quota de connexió. Donada la importància d'aquest tema, tan bon punt tinguem més dades us anirem informant.

Pel que fa als pisos de lloguer assequible per a joves ben aviat sortiran publicades les bases per accedir-hi i ja estem treballant en la finalització del segon dels pisos que properament també es destinarà al mateix tipus de lloguer.

Seguint amb el nostre pla electoral també estem treballant en el projecte del nou local per a joves que se situarà a l'antiga caseta del camp de futbol. Ja tenim enllestit el projecte i esperem poder engegar les obres properament.

Com segurament ja sabeu, des de fa uns mesos es va posar a concurs una nova plaça de brigada i des del passat mes de juliol ja disposem a Copons de 2 persones que treballen en les tasques de manteniment del poble. Des del setembre de 2020 només disposàvem d'una persona (degut a una baixa) i per tant s'ha hagut de treballar per prioritats (temporals Glòria i Filomena, esclavissades, caigudes d'arbres, avaries de l'enllumenat, semàfors, clavegueram, maquinàries, etc.). Us demanem comprensió si les peticions no són ateses immediatament, no sempre les circumstàncies són com voldríem i s'ha de prioritzar. Com bé sabeu, la piscina també demana molt temps i manteniment perquè en pugueu gaudir a l'estiu.

Com ja vàreu poder llegir en el fullletó "L'Informatiu" que editem periòdicament, són moltes les inversions realitzades pel manteniment del nostre entorn com l'adequació de determinats espais i l'arranjament de camins. En aquest sentit tenim bones notícies ja que Copons ha rebut amb els informes presentats des de l'Ajuntament una important inversió dins el PUOSC (Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya).

El PUOSC és un instrument de suport de la Generalitat de Catalunya per als municipis petits amb l'objectiu de cooperar en el finançament de les obres i serveis de competència municipal i acció territorial i és vigent durant tot el període 2020-2024.

Sobre una inversió de 449.344,50 € hem rebut una subvenció per un import total de 370.000 € (250.000 € del programa general i 120.000 € per petits municipis, la resta finançat amb el Pla General d'Inversions de la Diputació de Barcelona). El projecte s'anomena "desenvolupament i impuls estructural de la Vila de Copons" i comprèn les següents actuacions:

- Copons amb la biomassa 176.590,00€
- Projecte de millora camins municipals de Copons 175.541,77€
- Millora de l'enllumenat públic de Copons 90.170,00 €
- Implantació de mesures de gestió sostenible, ambiental i econòmica 7.042,73 €

Tot seguit us detallem les actuacions a realitzar:

1. District Heating - Copons amb la biomassa

Aquest projecte suposa portar l'aigua calenta sanitària i per calefacció des de la caldera de biomassa de l'escola als edificis municipals (escola, bar, vestuaris de la piscina, ajuntament i CAP). Amb aquestes actuacions es pretén que Copons sigui municipi de referència a la Comarca de l'Anoia pel que fa a les xarxes de distribució de calor i energia forestal. Per aquest motiu es faran actuacions paral·leles com xerrades informatives sobre el projecte, exposicions sobre el sistema de calor a través de biomassa i també es proposarà que l'escola pugui portar a terme algun projecte interdisciplinari sobre les energies renovables o gestió del bosc, entre d'altres actuacions.

2. Projecte millora camins municipals a Copons

Camí del Morinyol: el projecte preveu el repàs i piconatge d'un tram d'aproximadament 230 metres, la incorporació d'una nova capa d'acabat de tot-u artificial i la realització d'una cuneta lateral de formigó per tal de conduir les aigües d'escorrentia. La cuneta es connectarà a la ja existent en un tram del camí.

Talús carretera des de la Taverneta a Sant Magí: aquesta segona actuació se situa a l'antiga carretera C1412 al seu pas pel nucli de Copons. Es tracta de la realització d'una escullera en un tram lateral per tal de generar un espai de seguretat pels vianants així com la generació d'un tram de vorera per circular amplem.

Millora del tram camí Vinyals: millora del tram inicial de camí d'accés als Vinyals. Es tracta de la realització d'una cuneta per tal de conduir les aigües de pluja cap a la riera. Alhora s'aprofita per millorar la connexió de la cuneta amb una edificació existent. També es preveuen millores en el pont i una capa de rodament de tot-u artificial al camí previ al pont.

Millora del tram camí de l'antena: es tracta de la millora en un tram de corba i en un tram de forta pendent d'una longitud d'aproximadament 500 metres. Es farà un nou paviment de formigó i es construirà una cuneta lateral per conduir les aigües.

Millora del talús a la Font de la Vila: en aquesta actuació es millorarà la seguretat en aquest indret. Es preveu la realització d'un mur d'escullera de protecció per tal de protegir l'esplanada de possibles esllavissades en un tram aproximat de 120 metres lineals.

3. Millora d'enllumenat públic

Canvi de l'enllumenat existent a led.

4. Implantació de mesures de gestió sostenible, ambiental i econòmica

Amb l'objectiu d'aconseguir que els serveis municipals siguin efectuats amb la major eficiència econòmica i ambiental, el recurs inclou el suport amb aplicació de les TIC (telegestió, telemesura, sensors, software...) per la gestió dels diferents serveis municipals com ara recollida de residus, neteja viària, proveïment d'aigua...

Per finalitzar dir-vos que no sabem quines circumstàncies hi haurà durant la Festa Major degut a les mesures implantades per la pandèmia, esperem que puguem gaudir-la tots i totes. Darrere de cada Festa Major hi ha l'esforç dels membres de la Comissió de Festes que treballen desinteressadament perquè la puguem celebrar de la millor manera possible.

Gaudiu i participeu de totes les activitats respectant en tot moment les mesures de seguretat!

Que tingueu una molt bona Festa Major.

Àlex, Xavi, Imma i Montse

Som Micropoble

Toni Lloret Grau
Associació de Micropobles de Catalunya

Ja fa més de deu anys que no més d'una dotzena d'electes d'ajuntaments de pobles amb menys de 500 persones ens vam trobar per a compartir opinions i analitzar els problemes comuns que teníem.

D'aleshores ençà, que és quan va néixer l'Associació de Micropobles de Catalunya (AMC), quasi 200 municipis, d'un total de poc més de 300, ja són part de l'Associació.

Però, per què 'Micropobles'? Al seu dia aquest nom va ser força debatut, però l'acord va arribar perquè volíem que el nostre identificador fos un eufemisme que cridés l'atenció. Volíem 'ser algú', que se'ns reconegués l'existència, però en canvi ens dèiem 'micro'. I va funcionar! Aquesta marca va cridar prou l'atenció d'altres municipis i també de la premsa com perquè s'incorporés al llenguatge, fins que ara ja s'ha normalitzat (fa un parell d'anys, fins i tot va quedar en segon lloc del procés d'identificació de neologismes que fa l'Institut d'Estudis Catalans).

L'Associació, però, és molt més que una marca. L'AMC, amb la força de pocs habitants però amb el pes que dona el fet de tenir raó, cada cop és més escoltada i, per tant, els Micropobles, amb els seus ajuntaments al capdavant, són progressivament tinguts més presents en els actes del govern i de les altres administracions. L'Associació és un grup de pressió que té com a objectiu principal aconseguir la igualtat d'oportunitats de la ciutadania dels Micropobles en comparació amb la d'altres indrets.

Fa, com dèiem, poc més de deu anys que va néixer l'AMC i és clar que ara els nostres municipis són molt més presents en el marc social i polític del nostre país. Una fita encara insuficient, però aconseguida amb molt esforç i pocs recursos per part d'alcaldes, alcaldesses, regidors i regidores dels nostres ajuntaments. I és insuficient perquè encara queda camí fins arribar a assolir aquella igualtat d'oportunitats, per això seguim i seguirem treballant.

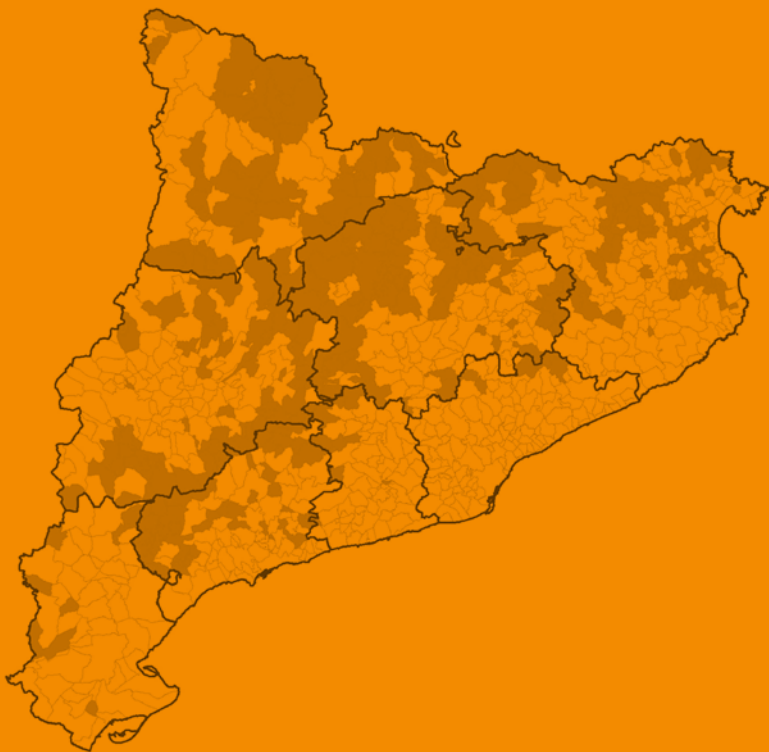
I ara, amb la feina feta i la que queda per fer, amb la il·lusió i les ganes intactes i amb la consciència que els Micropobles són cada dia més fermes en la seva voluntat d'existir, tenim la convicció que cal fer un pas més: que tots ens sentim orgullosos de ser i de viure en un Micropoble. Cal doncs ser conscients que tots plegats som LA COMUNITAT DELS MICROPOBLES i els qui hi vivim en som uns membres privilegiats. 🌸

Junta de govern Mandat 2019-2023

President: Mario Urrea, Alcalde de Torrebesses (Segrià, Lleida) - presidencia@micropobles.cat
Vicepresidenta: Carme Ferrer, Alcaldessa de Senan (Conca de Barberà, Tarragona) - territori@micropobles.cat
Secretari: Francesc Salamé, Regidor de Copons (Anoia, Barcelona) - secretaria@micropobles.cat
Tresorer: Artur Miró, Alcalde de Vilanova de Prades (Conca de Barberà, Tarragona) - tesoreria@micropobles.cat

Xarxes i Contacte

Web: www.micropobles.cat
Twitter: @Micropobles #Micropobles (<https://twitter.com/Micropobles>)
Instagram: #micropobles (<https://instagram.com/micropobles?igshid=1aovtiz97u5u1>)
Facebook: Associació de Micropobles de Catalunya (<https://www.facebook.com/micropobles>)
eBando: Micropobles Catalunya
Correu: info@micropobles.cat

Mont-ral - Figuerola del Camp - La Masó - Alió - El Milà - Espolla - Albanyà - Pontós - La Vajol - Cistella - Riudoms - Palau de Santa Eulàlia - La Selva de Mar - Biure - Cantallops - Vilamacolum - Santa Llogaia d'Àlguema - Vilamaniscle - Vilanant - Cabanelles - Masarac - Rabós - Viladamat - Vilaür - Pedret i Marzà - Boadella i les Escaules - Mollet de Peralada - Sant Mori - Siurana - Garrigàs - Terrades - Sant Llorenç de la Muga - Ordis - Santa Fe del Penedès - El Pont de Bar - Cava - Peramola - Josa i Tuixent - La Vansa i Fórnols - Montmaneu - Rubió - Castellfollit de Riubregós - Orpí - Castellolí - Calonge de Segarra - Veciana - Santa Maria de Miralles - Sant Martí de Sesgueioles - Argençola - Pujalt - Copons - Gaià - Castellfollit del Boix - Aguil·lar de Segarra - Marganell - Arbolí - Capafonts - L'Albiol - La Febró - Duesaigües - Palau-Sator - Jafre - La Tallada d'Empordà - Gualta - Serra de Daró - Parlavà - La Pera - Colomers - Ultramort - Garrigoles - Castellar de n'Hug - Vallcebre - Montclar de Berguedà - Capolat - Saldes - Castellar del Riu - Vilada - Bolvir - Vallclara - Pontils - Conesa - Les Piles - Rocafort de Queralt - Pira - Blancafort - Senan - Savallà del Comtat - Vilanova de Prades - Passanant i Belltall - La Pobla de Cérvoles - Bovera - El Vilosell - Bellaguarda - Els Omellons - Tarrés - Fullea - El Soleràs - L'Espluga Calba - Juncosa - L'Albagés - Els Torms - El Cogul - Granyena de les Garrigues - Mieres - Beuda - Riudaura - Sales de Llierca - Sant Ferriol - Argelaguer - Madremanya - Freginals - Baronia de Rialb - Penelles - Les Avellanès i Santa Linya - Foradada - Cabanabona - Preixens - Vilanova de Meià - Sora - Vidrà - Lluçà - Sobremunt - Espinelves - Rupit-Pruït - Alps - Talarn - Llimiana - Sant Esteve de Sarga - Abella de la Conca - Llavorsí - Alt Àneu - Soriguera - Esponellà - Sant Miquel de Campmajor - Morera de Montsant - Els Guiamets - La Vilella Alta - Pradell de la Teixeta - La Torre de Fontaubella - Porrera - Pobolada - Ulldemolins - Vinebre - Vilallonga de Ter - Toses - Setcases - Les Lloses - Campelles - Queralbs - Pardines - Gombrèn - Vallfogona de Ripollès - Planols - Sanaüja - Montornès de Segarra - Sant Guim de la Plana - Les Oluges - Talavera - Estaràs - Aspa - Montoliu de Lleida - Sarroca de Lleida - Alcanó - Llardecans - Torrebesses - Almatret - Sunyer - Torre-serona - Alfés - Brunyola - Osor - Susqueda - Clariana de Cardener - Llobera - Navès - Riner - Pinós - Guixers - La Coma i la Pedra - La Molsosa - Pinell de Solsonès - Renau - Arnes - Prat de Comte - Caseres - Ciutadilla - Vallbona de les Monges - Maldà - Puigverd d'Agramunt - Canejan - Gallifa - Montseny - Fogars de Montclús - Campins - L'Estany - Granera - Collsuspina

Sembrar patates

El rosari

Montserrat Galí Segués

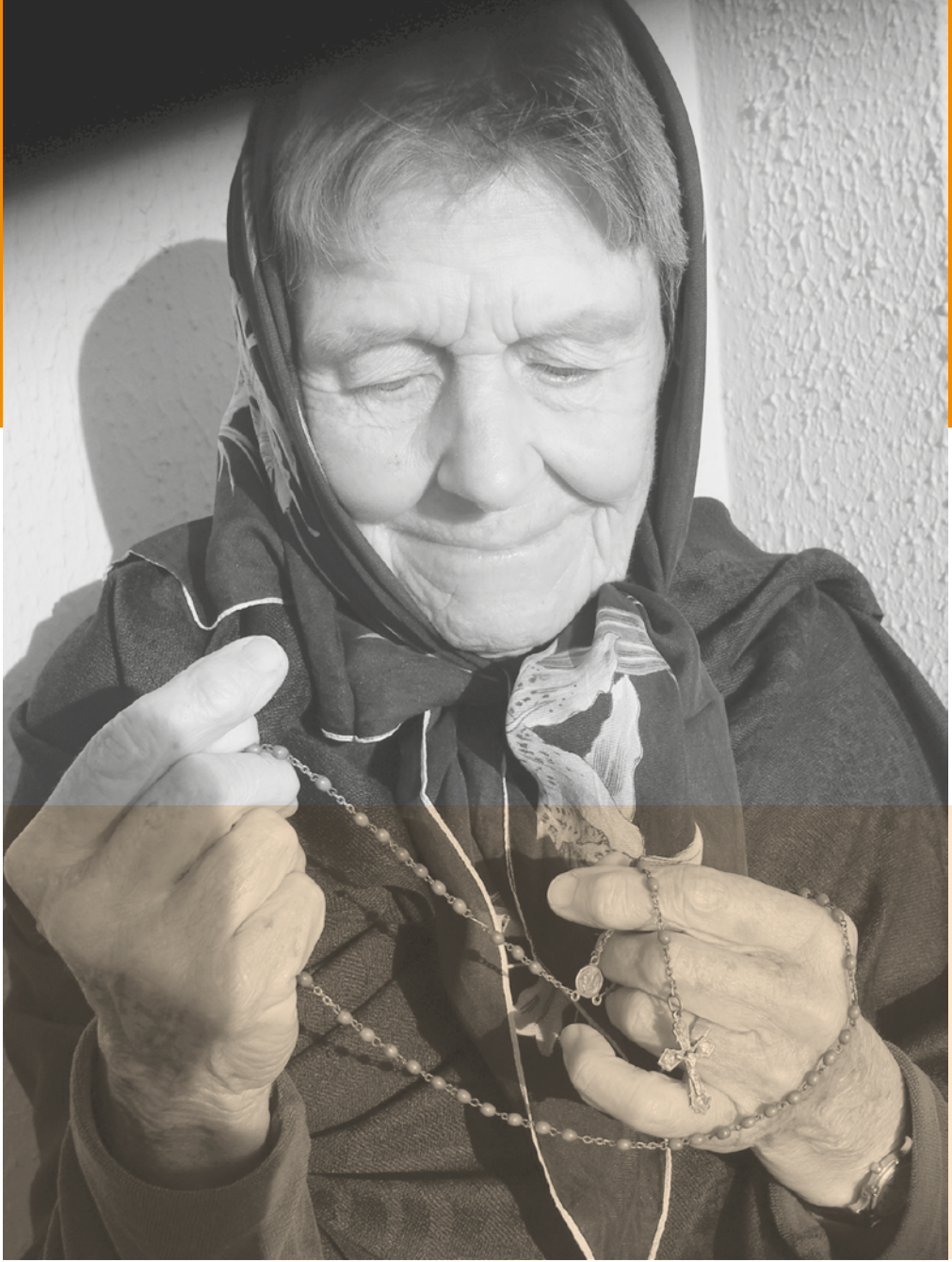
Ens trobem de nou a la masia de les primeries del segle passat. Després de rentar els plats de dinar l'àvia fa una mica de becaïna, acotant el cap sobre el pit, asseguda en una cadira baixa. Quan es desperta agafa una saca i s'arriba a l'hort. Encara queden algunes cols i n'agafa unes quantes fulles pels conills i unes de més tendres pel sopar. També recorre un tros de camí per arrebregar algunes herbes pels conills: lletsons, cuscunies, alguna malva... De tornada a la masia tira les fulles de col més dures i les herbes a dins de les conilleres i es queda una mica a contemplar com s'ho mengen.

—Apa, ja feu Festa Major! —els diu l'àvia mentre els conills, amb les orelles ben dretes i agafant l'herba amb les potetes del davant, masteguen tot movent el morret.

Durant el matí l'àvia no para de trafiquejar. A la tarda té el costum de resar el rosari. Si fa bon sol s'asseu a l'eixida, al banc que rep el sol de ponent, i si fa més fred a prop del foc. Els rosaris són antics, ja els feia servir la seva àvia. Silenciosament va fent córrer els grans, les dècimes del rosari, entre el dit gros i l'índex, mentre va movent els llavis repetint avemaries. És la seva estona de repòs, de meditació, de pensar en vells records o de demanar sort per alguna preocupació que la capfica.

La mare ha agafat la galleda de sobres de la cuina i ha anat a donar menjar als porcs. Després anirà a munyir les cabres, a recollir alguns ous de les gallines per fer truites per sopar, a recollir la roba estesa...

És l'àvia qui prepara el sopar. Avui agafa unes quantes patates del sac, les pela i després les renta juntament amb les fulles de col i les posa a l'olla que penja dels esclamolles de la llar de foc. Tot seguit es posa a sorgir els mitjons. Agafa l'ou de fusta, el fica dins del mitjó,

L'àvia passant el rosari

enfila l'agulla amb una llarga enfilada de fil, d'un color que s'assembla al del mitjó, i a fer passades. Els mitjons que s'han de sorgir els guarden en una panereta. Amb sis de colla, entre mitges i mitjons, la panereta sempre està plena.

—Quines ganes tinc que marxi el fred! A veure si els meus ossos milloren una mica i no haig de sorgir tants mitjons. —s'exclama l'àvia per a ella mateixa.

Quan arriba aquesta hora ja està cansada, té ganes de sopar i anar a dormir. Tota una vida de dona de pagès l'ha desgastat i se'n comença a sentir. Les dones a pagès no paren mai. Tenen un munt de feines que ajuden a la manutenció de la masia: cuidar els conills, les gallines, els porcs, l'hort, les cabres, fer conserves i fer la bogada, fer dissabte de la casa, fer mitja, cuinar per tota la colla i portar la beguda (esmorzar, dinar...) al tros o a la vinya, ajudar en feines del camp... Ella trasteja tot el matí, és valenta, treballadora, il·lusionada per tot. Però actualment és sempre la primera de ficar-se al lli, tot i que aviat la segueix l'avi i no tarden gaire tots els altres. Durant el març el treball a pagès és intens. Ja ho diu la dita: "El març ja és jornal". Cal preparar tota la terra de l'hort i sembrar patates, fer planters de cebes, tomaqueres, cuidar la vinya (passar la mula esmargentant i entrecavar cada cep).

Al matí, mentre el pare, en Miquel i en Roc esmorzen la verdura sobrerera del sopar, ben fregida amb all, i un bon got de llet, la mare comenta al pare:

—La propera setmana ja és Sant Josep, ja és hora de sembrar les patates. "Pel març la patata sembraràs."

—Com passen els dies, ja s'acaba l'hivern i, tot i que no és sant de la meua devoció, m'ha passat molt ràpid. La propera setmana crec que al sindicat (de pagesos) ja porten les patates de llavor i les podem plantar. —contesta el pare i la mare afegeix:

—Jo miraré si han grillat les que guardo de l'any passat. —i en Miquel, mig adormit, pregunta estranyat:

—Què dieu, mare, que us heu grillat? —No Miquel, he de mirar si les patates han grillat! —li aclareix la mare. —Mira Miquel, les patates de llavor són patates que es guarden per tornar a

Plantador

Patates grillades

Ou de fusta

Escarabat de la patata (*leptinotarsa decemlineata*)

semmar l'any següent. Ara nosaltres comprem patates per sembrar cada any, venen d'un altre hort i donen més rendiment. Se'n diuen de Sant Hilari. Però sempre en plantem unes quantes de nostres del Bufet. Al collir les patates en separem un cistell de les més maques i les guardem en un lloc fresc, fosc i sec. Ben esteses. —I per què dieu que estan grillades? S'han tornat una mica boges durant l'hivern? —insisteix. —No Miquel! —intervé en Roc. —Saps, les patates no neixen d'una llavor, neixen d'un grill. —D'un grill femella? I com sabeu que és femella, el grill, quan el caceu? —torna a preguntar el Miquel, i el pare li explica: —A la patata, durant l'hivern, li creixen uns brots, una mica gruixuts. Això són els grills. Quan és l'hora de sembrar-les s'agafen les patates grillades i es tallen a trossos, a cada tros hi ha d'haver un grill. I cada tros s'enterra a l'hort en un clot. El tros de patata fa de reserva alimentària per la nova planta. Del grill en surt l'arrel, que creix cap avall, i la tija que creix cap amunt. Així, de cada trosset de patata amb grill es forma una nova patatera. —Miquel, sempre plantem les patates en dies feiners i tu ets a l'escola, a mi també em va sorprendre quan ho vaig saber! —comenta en Roc procurant que no se li escapi el riure. La mare aprofita la conversa per anar a buscar una patata amb grills i l'ensenya al Miquel. —Quina planta més original, la patatera: La patatera neix sense llavor i les patates que dona surten dins la terra, ben colgades. Oh, i tan ofenesques que són les patateres! Ja podrien treure les patates a dalt, a les tiges, com fan les tomaqueres o els pebroters i ens estalviaríem la feina d'arrencar-les de terra. Que a arrencar patates sí que hi he ajudat i sé com és de pesat! —diu el Miquel que ja està ben despert. Agafa la cartera i marxa cap a l'escola. —Adeu-siau! Durant uns dies, una de les feines del pare i del Roc ha estat preparar els trossos de l'hort on plantaran les patates: han escampat el fems i ho han ben fangat amb la fanga, per aconseguir colgar els fems i deixar la terra ben flonja.

Després ho han rampillat per aplanar-ho bé. Avui, el dia abans de la sembra, la mare treballa més lleugera que mai, vol tenir temps de partir les patates grillades. Quan ho té tot enllestit tragina totes les patates de planter i uns cabassos per posar els trossos tallats. Agafa dos ganivets de la cuina i li demana a l'àvia, que està passant el rosari, si la vol ajudar. —I tant, m'agrada preparar les patates per sembrar! —i seu, vora el foc, al costat de la mare i murmura: —Vatua, ara no podré passar el rosari! No sabré quantes avemaries he resat. —No us amoïneu, agafem deu branquillons petits i cada cop que diguem una avemaria en col·loquem un sobre el banc d'escó. Quan ja no en quedi cap ja n'haurem dit deu. —La tranquil·litza la mare. I així, partint i resant, van fent la feina. La mare a cada avemaria contesta: —Santa Maria, mare de Déu, pregueu per nosaltres pecadors, ara i en l'hora de la nostra mort. Amén. L'endemà, el pare i el Roc es posen a plantar les patates. En plantaran moltes. En tindran pel gasto de tot l'any. Un cordill, que s'aguanta tensat en uns punxons de fusta clavats a terra, els farà de guia per anar ben rectes. Van plantant trossos de patata amb l'ajuda del plantador. Durant el matí han plantat el tros més gran. Després de dinar i fer una curta becaina tothom torna a la seva rutina. L'àvia va a l'hort a collir unes quantes fulles de bledes per sopar i contempla com segueix la plantada de les patates. —Quina terra més esponjosa que es veu! Això sí que és un bon hort —els diu a en Roc i al pare. Satisfeta, se'n va cap a casa a resar el rosari. Busca el rosari i no el troba enlloc. Entre la llenya, entre els cistells, a les postades de la cuina, al banc d'escó. —Ai pobra de mi! On l'he pogut ficar? Tant que l'estimava: era de la meva àvia, va ser de la mare i ara jo el perdo! Estava capficada i tothom qui entrava a la cuina buscava el rosari per tots els racons. I el rosari no apareixia. La mare va dir-li:

—No hi pateixi més, aviat serà el seu aniversari i n'hi regalarem un de nou. —però l'àvia insistia: —Però aquest era el de la meva àvia! On s'ha ficat aquest rosari? En Roc i el pare, quan estaven a punt d'acabar de sembrar, van tenir una bona sorpresa: al fons del cabàs, on hi havia els trossos de patates grillades que anaven sembrant, hi van trobar el rosari. —Mireu pare què hi ha dins el cabàs! El rosari de l'àvia. Deixa-me'l guardar a aquesta butxaca que no se'm perdi. A l'hora de sopar comentaren la pèrdua i trobada del rosari i l'avi va dir: —Aquestes patates creixeran sanes i fortes: han estat guardades pel Sant Rosari! A l'hort, al cap d'uns dies, van treure el cap totes les patateres i hi van anar fent els solcs per poder-les regar. I quines patateres més ufaneses que van créixer! Passaren els dies. L'àvia alguna tarda repassava les patateres vigilant que no s'hi haguessin posat els escarabats de la patata que, amb el seu color groc i ratlles fosques, són inconfusibles. Els treia i aixafava. Arribà l'estiu i el dia d'arrencar les patates. Tota la família esmorzava preparant-se per fer la gran feinada: aixades, arpiots, cabassos, saques, carretó... tot era a punt. Però tots tenien una incògnita: com serà la collita? Pot ser que la collita sigui bona o que sigui migrada, com que està amagada sota terra no se'n sap res fins que es desenterra. —Quin "patatam" més esplèndid! Quin bé de Déu de patates aquest any! —Anava dient l'àvia mentre arreplegava les patates i les posava dins d'un cabàs. En Roc, que clavava els arpiots per desenterrar-les, va contestar-li: —Àvia, que no recordeu que aquestes patates estan santificades amb el seu Sant Rosari!

Agraïment sincer a en Jaume Gudayol, que sempre em treu de dubtes, i també a la Calamanda, la Glòria, la Lourdes i la Concepció per buscar rosaris. 🌸

Fangues

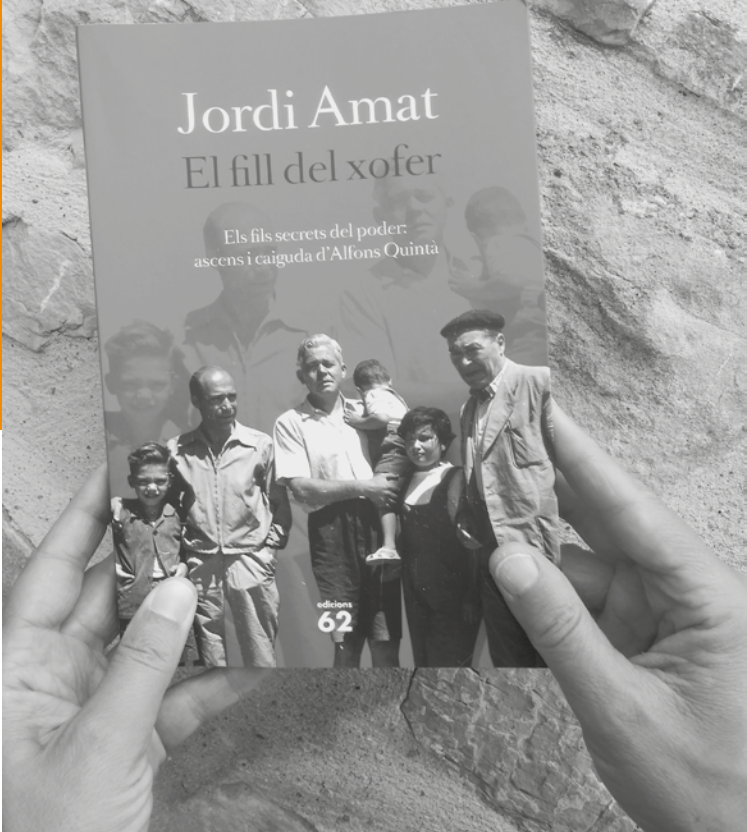
Sac de patates

El fill del xofer ens porta a Copons

A mitjans del novembre passat va aparèixer el llibre “El fill del xofer”, de Jordi Amat, que ràpidament s'enfilà a les llistes dels llibres més venuts on ha sigut fins al maig.

El llibre segueix la sinuosa, erràtica i tràgica vida d'Alfons Quintà i, al voltant d'aquest relat, s'expliquen 50 anys de la trajectòria del nostre país. Al llarg de les dues-centes seixanta pàgines apareixen moltes persones que han estat rellevants en aquest període. Una de les més citades —potser més de cinquanta vegades— és Manuel Ortínez. De Manuel Ortínez es remarca la seva amistat amb Josep Pla, qui, el 1957, li va presentar Josep Tarradellas al seu exili de la Turena. Les visites d'Ortínez a Tarradellas es repetiren al llarg dels anys. El 1965, Ortínez fou nomenat Director de l'Instituto Español de Moneda Extranjera. A través d'aquest càrrec coneix Adolfo Suárez. Mort Franco s'inicià a Espanya un nou període que s'anomenà “la transición”, del que molts en recordem les giragoneses i dificultats que comportà. Pel tema de Catalunya no se n'entreveia el camí.

Finalment s'acordà l'“operació” Tarradellas. Manuel Ortínez hi participà activament. En el primer viatge de Tarradellas a Madrid per visitar Suárez sojornà a casa d'Ortínez. Finalment Tarradellas entrà a Barcelona. El “Ja soc Aquí” encara es recorda. A la recuperada Generalitat Manuel Ortínez fou nomenat primer Conseller de Governació. Manuel Ortínez era fill de Joan Ortínez Gili, nascut a Cal Gili de Copons. ✿

Veure passar un segle Calamanda Prats Palomas

Elisenda Mercadal Segura

Nascuda el 28 de desembre de 1920, la Calamanda ha viscut sempre a Copons i conserva una bona memòria que la fa testimoni d'un segle de vida al poble.

La infància a Cal Pepa Teia, junt amb els seus germans Jaume, Josep Maria, Pepeta, Joan i Ramon, ajudant els pares i padrins en les feines de casa i del camp. Una ràdio i la càmera fotogràfica. L'escola en català durant la República i abans la de les monges. L'entrada a la fàbrica als catorze anys on serà ordidora fins al tancament. Ha vist passar el rei Alfons XIII en cotxe, els milicians, els soldats, l'aviació (les paves) des de les golfes, l'església convertida en garatge de camions (katiuskas), i com la voladura del pont al final de la guerra trencava vidres i teules de casa. Tota una vida treballant de valent, hores i hores fent puntes de ganxet, i el privilegi de celebrar el centenari a Cal Pere Torras on va anar a viure amb el seu marit Isidre Mercadal i encara resideix amb la família.

Amb la Medalla Centenària de la Generalitat, febrer de 2021

L'alcalde i la regidora de serveis a les persones van felicitar-la en nom del consistori i de tot el poble, lliurant-li una placa commemorativa i un ram de flors i destacant que “És un orgull per la gent de Copons ser veïns de la Calamanda, una persona que encara es val per ella mateixa i es mostra lúcida i sociable. És una persona molt estimada per tothom, va néixer aquí i hi ha viscut tota la vida, és un testimoni de tot un segle a Copons”. ✿

Amb els seus germans i un oncle, cap al 1930

Amb una colla de jovent, cap al 1940

Estació meteorològica

Projecte Poble

En el darrer número de la revista ja us vam anunciar que s’havia posat en marxa la nova estació meteorològica de Copons.

Des del gener, un grup de persones voluntàries ajuden amb l’observació de les dades meteorològiques els dies que no hi ha escola. D’aquesta manera, la recollida de dades és diària i se’n poden fer millors observacions.

Des d’aquest raconet volem agrair públicament la participació de Noèlia Julià, Mapi Oliván, Àlex Prehn, Paula Rubiralta, Montse Solé i, especialment, de Carlos Cobo i Jordi Mercadal, que també cobriran l’estiu. L’Ester Alonso ha acompanyat els nostres alumnes de sisè durant la realització d’aquesta tasca diària. Moltíssimes gràcies!

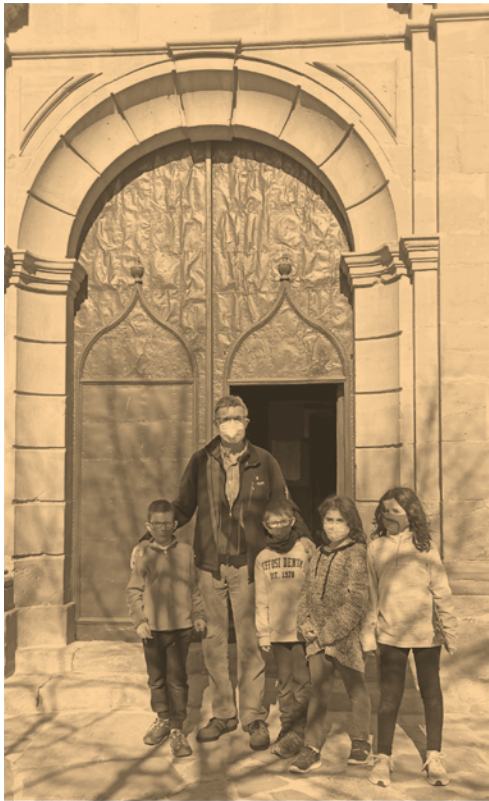
També creiem interessant anunciar que hem passat a publicar les dades i gràfics a la pàgina web de l’Ajuntament, a l’apartat MeteoCopons. Han estat els primers mesos i hem après moltes coses. L’Albert Borràs, director de l’observatori de Pujalt, ens assessorava i ajuda amb tot allò que necessitem. Dia a dia anem millorant i esperem que aquest nou servei pugui ser d’interès pels coponencs i coponenques. 🌸

Els alumnes de l’escola, en col·laboració amb la resta d’alumnes de la ZER Vent d’Avall (Els Prats de Rei, Sant Martí Sesgueioles i Castellfollit de Riubregós), hem dissenyat un “escenari” a la plataforma digital Mobile History Maps.

Es tracta d’un mapa en el qual hi ha marcats una sèrie de “punts” que cada escola ha treballat sobre el seu poble. En el nostre cas són: els tres molins, els horts, el gorg del Nafre, l’església de Santa Maria, el Pi d’en Quildo, el Balç de les Forques, les cabanes i parets de pedra seca i el Pont del Bel.

A cada “punt” s’hi pot trobar informació redactada, dibuixada i protagonitzada pels alumnes de l’escola.

Volem agrair la col·laboració directa de Jaume Closa, Elisenda Mercadal i Jordi Saumell, que ens van explicar amb tot detall la història i la importància del Pont del Bel, de l’església i dels murs de pedra seca. 🌸

ELISENDA MERCADAL SEGURA

Cloenda del curs

Representació teatral

Tot i les dificultats d'aquest curs, el passat 12 de juny l'alumnat de l'escola va realitzar una obra de teatre de forma conjunta.

La representació teatral de *Les aventures de la colla dels 4* ha estat fruit del treball, l'empenta i l'esforç durant dos trimestres de l'alumnat de l'escola. Aquest treball no és tan sols una representació, sinó un procés d'aprenentatge en el qual l'alumnat ha estat part activa de la seva creació de forma col·laborativa.

Així doncs, s'han establert comissions de treball com la pluja d'idees, la redacció de l'obra, la composició dels balls, el vestuari, les músiques escollides i la decoració. Estem agraïdes i contentes de poder fer una activitat global d'escola, on hi ha cabuda i participació des de les persones més petites a les més grans. 🌸

Nadales al carrer

Teresa Múnera Pascual

El diumenge 27 de desembre un grup de músics de Copons format per la Rut, la Quima, la Martina, la Jana, la Mariona, el Quim, el Gonzalo i el Jordi, van sortir a tocar nades al carrer pels carrers del poble.

Degut a la pandèmia, el tradicional concert de Nadal que es fa cada any a la sala polivalent a la sortida de la missa del gall no es va poder celebrar i per no quedar-se sense música nadalenca van decidir portar les nades al carrer perquè tothom qui volgués sortís a les finestres i balcons de les cases a escoltar-los. Aquest concert itinerant va tenir força èxit ja que varen ser moltes les persones que van sortir als balcons a gaudir de la música nadalenca i després com a agraïment van regalar als músics lla-minadures, bombons i tot tipus de xocolates per animar-los a seguir tocant desafiant el fort fred que feia. ✨

Gravem el disc de la Big Band

Jordi Closa Franquet

Aquest mes de juliol totes i tots els músics que formem part de la Big Band de Copons estem vivint una nova experiència.

Es tracta de fer la gravació d'un CD amb els temes que s'han anat treballant al llarg d'aquests tres últims anys de formació de la banda. La gravació es realitza a l'estudi professional que té un dels directors de la banda, en Giuseppe Costa. Durant cinc dies han passat per l'estudi els diferents músics i s'han anat enregistrant els diversos instruments, de la

mateixa manera que els grups professionals enregistren les seves cançons. L'aprenentatge ha estat molt positiu per a tothom ja que s'han pogut sentir per uns dies experts músics. Els dos directors, en Giuseppe i en Carles Vidal de l'Elèctrica Dharma, han sabut treure de cadascú la millor interpretació i fer que el primer CD de la Big Band pugui ser una realitat.

Esperem que més endavant, quan la situació hagi millorat, puguem fer un concert per presentar-vos aquest treball i passar una bona estona plegats gaudint de la nostra música. ✨

Copons de festa!

Comissió de festes

Hem viscut un any ple d'incerteses, fins i tot per l'estimat Patge Faruk que aquest any va passar pels carrers de Copons per recollir totes les cartes dels nens i nenes. Els que sí que van haver d'innovar van ser ses majestats els Reis d'Orient, que van deixar les seves carrosses i es van modernitzar molt amb les seves pick-ups molt ben decorades i amb molta música, amb les quals van passar pels carrers de la vila per poder fer arribar els regals a tothom.

Per altra banda i no menys important vam poder gaudir d'un directe per YouTube perquè així tothom pogués seguir la cavalcada des de casa tot sopant.

Veient que la situació en què ens trobem no ens deixava organitzar cap acte, des de la Comissió de Festes no vam voler deixar de banda els socis i vam endolcir algunes dates oferint una crespella per recordar la nostra festa major d'hivern, Sant Sebastià, i un ou de Pasqua per celebrar el Dilluns de Pasqua.

Com sempre, donem les gràcies a totes aquelles persones que ens han ajudat a fer possible que els infants poguessin gaudir d'uns dies tan especials per a ells. 🌸

Crespelles pels socis

Entrega dels ous de pasqua a les dues sòcies de més edat

Patge Faruk

Patge Faruk

Arribada dels Reis d'Orient

Renovables sí, però així no!

El futur de Copons i l'Anoia en joc

Jordi Saumell Gassó

És conegut per tothom que el canvi climàtic és cada cop més intens (a Canadà aquest estiu han arribat quasi a 50° C!) i que hem de fer un esforç ingent en revertir aquesta situació. El ritme de vida de la nostra civilització, el consumisme recalcitrant a què ens aboca el capitalisme, fa del tot inviable el futur del planeta a mitjà termini. Fins i tot, potser abans. I sí, ja sé que fa dècades que sentim aquest “mantra”, però aquest cop la cosa va de veres.

I en aquest canvi cap a millor hi juguen un paper essencial la desaparició forçosa dels combustibles fòssils (simplement, s'estan acabant) i, per tant, la necessitat imperiosa d'una transició energètica cap a energies alternatives netes, el que coneixem com a energies renovables: l'energia de l'aigua, la del vent, la del sol...

Catalunya, la comarca de l'Anoia i en darrer terme Copons, també hi juguem el nostre paper. No per ser un poble petit tenim un rol menys important, ans el contrari: tota pedra fa paret, tota acció és útil per frenar el canvi climàtic, per petita que sigui: l'autoabastiment d'energia, la reducció de residus, el consum de productes locals... Tot suma!

És en aquest sentit que Europa ha engegat un pla a gran escala per a realitzar una transició energètica cap a les energies renovables: tots els

Estats haurien de produir el 50% d'energia renovable el 2030, el 100% l'any 2050. Estem parlant, és clar, de l'energia elèctrica, aquella que consumim a casa i a les petites empreses, que representa encara no un 25% del total de l'energia que es consumeix al món. La resta d'energia que consumim, principalment la produïda pels combustibles fòssils, amb la tecnologia actual no podrà ser substituïda per les energies renovables: els avions, els grans vaixells de transport, les foneries o grans empreses que necessiten una gran potència energètica contínua...

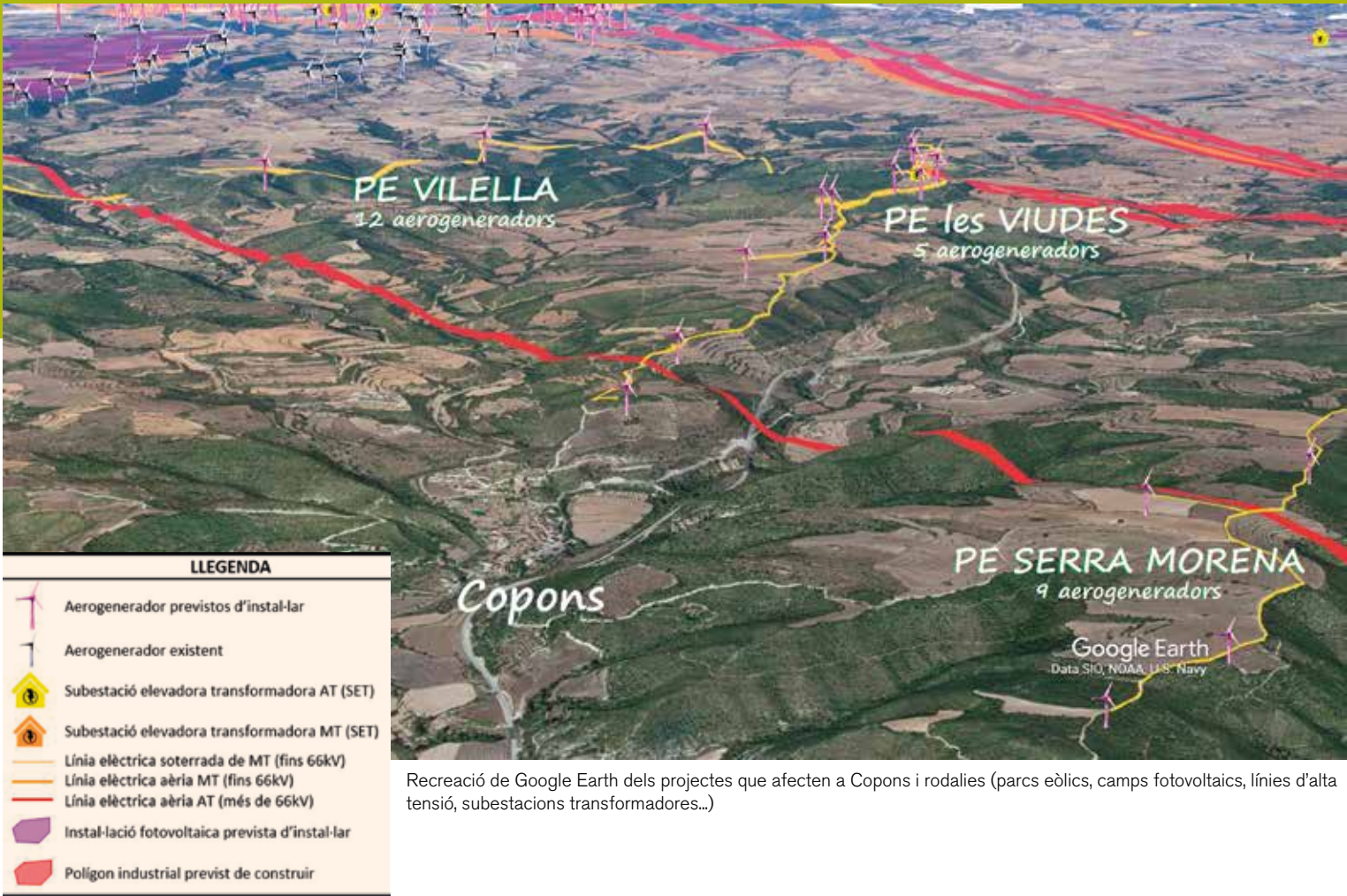
Per tirar endavant aquesta transició energètica Europa ha decidit donar grans subvencions a les energies renovables, el que es coneix com a fons “NEXT GENERATION”. I és aquí on comença el veritable problema de la Catalunya rural. Des del primer moment de l'aparició d'aquestes subvencions, les grans multinacionals del sector energètic dels combustibles fòssils i d'altres monopolis s'han llençat com a voltors sobre els nostres pobles i sobre el món rural.

Tot aquest procés s'ha vist molt afavorit arran del Decret llei 16/2019, del 26 de novembre, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables, aprovat per la Generalitat de Catalunya, que va donar via lliure a les grans empreses per presentar projectes eòlics i fotovoltaics pràcticament a qualsevol indret de Catalunya, derogant molta de la legislació anterior i deixant els nostres ajuntaments sense part de les seves competències.

Avui en dia, una promotora pot decidir presentar un projecte de central eòlica o fotovoltaica a qualsevol municipi de Catalunya, a les seves muntanyes o a tocar del poble, sense consultar ni a l'ajuntament, ni als propietaris, ni als veïns. De fet, això és exactament el que està passant a Copons i a bona part dels pobles de l'Alta Segarra: es presenten projectes i més projectes, moltes vegades còpia de projectes de fa 10 anys o més, i no s'informa als afectats, fins i tot es fan des d'un despatx sense visitar la zona.

Paisatges de l'Alta Segarra on s'ubicaria el PE Vilella

Recreació de Google Earth dels projectes que afecten a Copons i rodalies (parcs eòlics, camps fotovoltaics, línies d'alta tensió, subestacions transformadores...)

Qui promou les centrals eòliques a l'Anoia?

El mateix oligopoli que controla actualment el mercat de producció energètica dels combustibles fòssils ha vist una gran oportunitat de negoci en les energies renovables. Estem parlant d'empreses com NATURGY (antiga Gas Natural), IBERDROLA, ENEL GREEN POWER SL (propietària d'Endesa), REPSOL, GREEN CAPITAL POWER o ACCIONA, que per explotar aquestes centrals moltes vegades s'amaguen darrere un complicat entramat de societats mercantils.

És el cas d'Eòlica La Conca SL, que promou les centrals eòliques de Serra Morena i de Les Viudes, i que té la mateixa seu i any de creació que Eòlica Alta Anoia, que promou altres centrals a la zona de l'Alta Segarra. Empreses totes elles, com també Eolica de Rubió SL (que gestiona els parcs eòlics Rubió I i Rubió II), vinculades a Acciona.

De fet, el 66% de la potència eòlica de l'Estat espanyol està a mans de 6 grans empreses (patronal AELEC + Acciona), com ha posat de relleu recentment en els seus estudis Sergi Saladié*. Aquesta realitat entra en una gran contradicció, per exemple, amb la LLEI 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic, que al seu article 19.1.d esmenta que cal promoure "l'adopció de mesures de caràcter normatiu que afavoreixin l'autoconsum energètic a partir d'energies renovables i la participació d'actors locals en la producció i distribució d'energia."

Un frau de llei ben orquestrat

Aquests promotors busquen llocs on la terra sigui econòmica, on hi hagi força atur i relativament poca població. No és cert que exclusivament busquin llocs on faci molt vent, de vent en fa a tot Catalunya i a gairebé arreu és aprofitable per produir energia eòlica.

El Decret llei 16/2019 estableix com a definició de parc eòlic "instal·lacions de producció d'electricitat a partir de la força del vent, d'una potència superior a 100 kW i inferior o igual a 50 MW". Com que en el cas que la potència sigui superior al 50 MW els avantprojectes segueixen

una tramitació diferent on es demanen uns requisits més estrictes, és per aquest motiu que les grans empreses promotores fragmenten els grans clústers eòlics a Catalunya en projectes de generació inferiors als 50 MW, presentant aquests projectes per separat, aconseguint així que s'avaluïn individualment i provocant la reducció artificial de l'impacte unitari de cada parc eòlic per tal de facilitar la seva autorització.

En el cas de la comarca de l'Anoia això es fa evident principalment a l'Alta Segarra-Anoia. Un exemple flagrant és el cas del PE La Maçana (49,9 MW), que es projecta a tan sols 200 metres del PE Serra Morena (49,5 MW). En realitat, aquests projectes esdevenen una central eòlica de gran potència, molt superior als 50 MW, dividida artificiosament, que a més a més s'acumulen en un espai que ja alberga un total de 50 aerogeneradors del PE Rubió I i PE Rubió II, instal·lats des del 2005 i 2007. I a ben poca distància, dos projectes més en tramitació als municipis de Copons i Veciana, el PE Les Viudes (30 MW) i el PE Vilella (49,9 MW), que també s'acumulen al seu torn als pràcticament 60 aerogeneradors en funcionament als municipis de Veciana, Pujalt i Argençola.

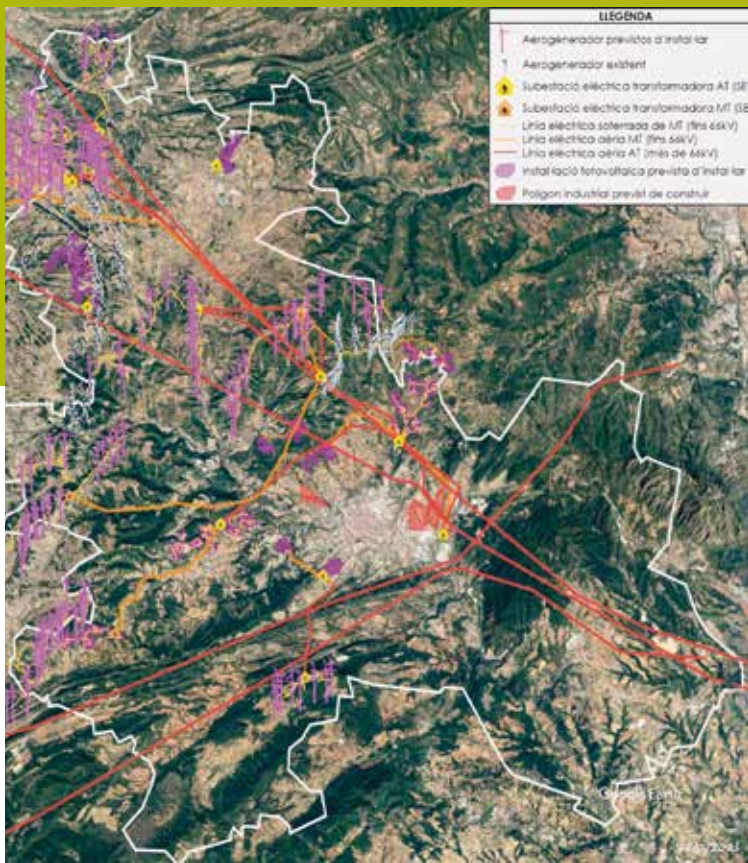
Les mentides que ens diran (i ens diuen!)

Tot el procés ja comença viciat, al no complir moltes de les directrius que Europa reclama per fer una transició energètica ordenada i propera a la ciutadania, com són:

- L'energia s'ha de produir prop d'on es consumeix.
- S'ha d'afavorir primer de tot l'autoconsum, les petites comunitats, les cooperatives.
- El canvi ha de començar a zones antropitzades: polígons, edificis, carreteres, canals de reg, pantans...
- No s'han d'acumular molts projectes en una sola zona (massificació).
- S'ha de fer amb el màxim respecte a la natura. El canvi climàtic va de la maneta amb la biodiversitat, quanta més biodiversitat i més es conservi la natura, millor pel planeta.

*Doctor en geografia per la URV, postgrau en Arquitectura del Paisatge per la UPC, Màster en Estudis Territorials i Urbanístics (EAPC, UPC i UPF) i Diploma de Tècnic Urbanista per l'EAPC. Autor del llibre *Conflicte entre el paisatge i l'energia eòlica. El cas de les comarques meridionals de Catalunya sobre l'impacte de les centrals eòliques a les comarques del Priorat i la Terra Alta*.

I quines mentides ens diuen aquests promotors quan venen als nostres pobles a vendre un projecte, o quan paguen a un diari per publicar un reportatge?

Recreació de Google Earth amb tots els projectes que afecten a l'Anoia (centrals eòliques i fotovoltaïques, en funcionament i/o tramitant-se)

Un racó de bosc proper a cal Manset que desapareixerà amb el parc eòlic Serra Morena

- Que porten feina. Els coponencs i coponenques ja sabem que no, oi? S'ha estudiat el tema des del 2005 (primers parcs a Catalunya) fins ara, i les centrals eòliques només aporten un 0'3% de llocs de treball a les comarques on hi són presents.
- Que aporten diners als pobles: ben pocs. En Sergi Saladié ho ha estudiat i les empreses només aporten un màxim del 3'5% dels seus ingressos (quan a França és el 35%). D'aquest, només és un 1'5% en impostos directes; la resta (2%) són convenis de dubtosa legalitat (la llei no permet contractes a "un tant" per aerogenerador) i que a vegades no s'arriben a cobrar mai i acaben als tribunals, com és el cas de La Fatarella.
- Que no afecten al paisatge, ni es veuen, ni fan soroll (em sembla que tothom qui viu a la zona sap bé si fan soroll!) o que no maten ni un ocellot (hem recollit quatre rapinyaires morts en menys d'1 mes).
- Que són bons pel turisme! Algú s'empassa aquest argument ridícul? Qui vindrà a allotjar-se a una casa de turisme rural envoltada d'aerogeneradors gegantins que fan soroll?

Els projectes actuals a l'Anoia i a Copons

A l'Anoia s'han presentat 13 nous avantprojectes d'energia eòlica, amb 132 molins, que cal sumar als 105 en funcionament. Si prosperessin tots aquests avantprojectes, seríem amb diferència la comarca de Catalunya amb més aerogeneradors. I unes 20 Instal·lacions Solars Fotovoltaïques, amb unes 1000 hectàrees compromeses, gairebé la meitat del terme de Copons. A la nostra comarca la Generalitat diu que sí a tot, la massificació i la irracionalitat portada al màxim. I tot i que actualment ja produïm un 50% més d'energia elèctrica de la que consumim, volen que en produïm molta més, fins a 13-14 vegades més de la que necessitem.

I al nostre estimat poble? A Copons es projecten 9 aerogeneradors: 5 a l'avantprojecte de parc eòlic Serra Morena i 4 a l'avantprojecte de parc eòlic Vilella. Aquests avantprojectes de centrals eòliques també inclouen molins a Rubió (PE Serra Morena) i a Veciana (PE Vilella). A banda, a tocar d'aquestes dues centrals, se'n projecten dues més: PE

La Maçana, que és la continuació evident del projecte de Serra Morena i dels ja existents parcs eòlics Rubió i Rubió II; i l'avantprojecte de PE Les Viudes, que se sobreposa en part al PE Vilella.

Els projectes que afecten directament a Copons per la seva proximitat inclouen quatre centrals eòliques, quatre subestacions transformadores i quatre línies d'alta tensió que aniran connectades a l'existent subestació transformadora de Rubió. Aerogeneradors de 200 metres per tot arreu, torres i cables d'alta tensió creuant per sobre de les nostres valls, pobles i masies. Soroll, massificació eòlica, destrucció...

A totes aquestes centrals eòliques cal sumar-hi 9 projectes eòlics més a l'Anoia: a Argençola, la Llacuna, Bellprat, Calonge de Segarra i Castellfolit de Riubregós, i desenes més a la Segarra i la Conca de Barberà. En resum, volen fer un gran clúster energètic a l'espai de la Segarra històrica on el patrimoni, la natura, el paisatge, el turisme, l'agricultura i el món rural no se'ls dóna valor, ja que la terra és barata. Haurem de marxar de casa nostra perquè les quatre empreses de sempre segueixint enriquant-se.

I com són aquestes centrals eòliques?

Els aerogeneradors que volen col·locar a 700 metres de Copons fan 200 metres d'alçada, un 65% més que els de Rubió, que fan 120 metres. Es necessita fer una base de formigó gegantina on es calcula que hi caben, a cadascuna, entre 300 i 400 cubes de formigó: la base del molí fa entre 20 i 25 metres de diàmetre i 10-15 de fondària!

Per muntar aquests molins s'ha de fer una plataforma gegantina al costat d'on s'ha d'instal·lar. Per fer-la ho arrassen tot, ho aplanen tot, tallen tota la vegetació per poder instal·lar les grues i les gegantines peces del molí. Per arribar aquí amplien els camins fins a 6 metres més els vorals per on passa el cablejat, tallen tota la vegetació, tots els arbres de la vora del camí i suavitzen i treuen les corbes, eliminant qualsevol rastre de vida vegetal perquè pugui passar un camió amb les aspes dels molins, unes peces que fan 86 metres. Una agressió injustificable al nostre entorn que en res afavorirà l'aturada del canvi climàtic.

On no hi ha camins en fan de nous igual de grossos. I molts dels molins no es col·loquen a camps, sinó a zones boscoses. Com pot ser que per no emetre CO2 es tallin milers d'arbres, que són els que produeixen oxigen, com pot ser?

QUE NO SÓN MOLINS, QUE SÓN GEGANTS

A més, tots els molins d'una mateixa central eòlica van units entre ells mitjançant una rasa on soterran el cablejat. Al projecte de PE Vilella, ja que els aerogeneradors estan llunyíssim els uns dels altres i no hi ha camins que els uneixin, hauran de creuar totes les valls precioses i verdes que envolten el Molí de la Roda per arribar al Morinyol, una destrossa innecessària que canviarà per sempre més la Vall del Silenci.

A cada central eòlica li correspon també una subestació, on va a parar l'energia que produeixen els aerogeneradors i es transforma en electricitat. Tots heu vist la subestació de Rubió, ocupa ben bé mitja hectàrea. Doncs en faran quatre de noves. I les uniran per línies d'alta tensió, que passaran per sobre de les nostres cases i camps i boscos, i que cal sumar-les a les línies que arribaran també de la zona de Castellfolit de Riubregós i d'Argençola. Tots aquests cables per sobre dels nostres caps, amb les afectacions per la salut, paisatgístiques, per les aus, i el perill de foc... Tot el paisatge que coneixem canviarà, un desastre ecològic i cultural. I en vindran més, moltes més, si no som molts per fer-hi front. Com va dir un temps enrere l'anterior director de l'Institut Català d'Energia (ICAEN), això és només el principi.

I com ens afectarà la massificació eòlica?

Sens dubte, ens hem de preocupar per la nostra salut, sobretot els qui viurem prop d'un aerogenerador. La proximitat dels aerogeneradors i la seva diversitat constant de sons i ultrasons provoquen malalties, començant per l'insomni. Els governs no ho estudien, com tampoc estudien el greu impacte sobre les aus, però diversos estudis americans en parlen, i a Alemanya també se'n parla, i fins i tot a Galícia. Tots heu escoltat el soroll que fa un dels aerogeneradors de Rubió o Pujalt, i el soroll que fan en conjunt, bestial. Viure constantment amb aquest soroll a tocar de casa, del poble, és inimaginable.

No pot ser que permetem que a ca l'Oliva de Maçana hi instal·lin un molí de 200 metres d'alt a 300 metres de casa: el soroll serà

insuportable i el perill d'un accident que els afecti serà també molt gran. No pot ser que a menys de 1000 metres de cal Puig hi posin diversos aerogeneradors, ni a 400 metres de cal Garça, o a 600 metres dels Tots i cal Turull, o ben a prop de cal Vicenç / cal Cansat / ca l'Andreu, o de Sant Pere de Copons. No podem permetre que col·loquin aerogeneradors al Molí de la Roda, dos a només 600 metres i un a 900 metres: un a cada costat i un al davant. El nostre Molí de la Roda, un paratge natural increïble! No pot ser que per cal Malric hi vulguin fer passar tres línies d'alta tensió paral·leles a menys de 500 metres, una d'elles a només 140 metres, davant la porta de casa. És això just pels que vivim a la muntanya? No és discriminatori i fins i tot il·legal? No és un delictes aprovar tot això, no és prevaricar aprovar una instal·lació que sabem que serà perjudicial?

Són tan irresponsables i insensibles les grans empreses promotores que fins i tot no respecten els pobles. A Copons volen instal·lar un aerogenerador a només 700 metres del poble, una bogeria! Els aerogeneradors funcionen les 24 hores del dia si hi ha vent, no fan horari d'oficina. El sentirà tothom des de casa i des del carrer, el sentirà tothom des dels horts... i no serà agradable!

Cal meditar en profunditat sobre el tema coponencs i coponenques, cal saber que quan aquestes empreses posen la banya a un lloc, ja no la treuen. Si comencen a posar aerogeneradors a la nostra zona, tot anirà a pitjor, cada cop hi haurà més molins, el nostre bonic i estimat Copons, que tan agrada a propis i estranys, serà simplement una central productora d'energia, ple de monstres, QUE NO SÓN MOLINS, QUE SÓN GEGANTS, ple de cables i centenars de torres elèctriques, perdent la nostra història i dignitat per enriquir als mateixos de sempre, aquells que es riuen de nosaltres des de la seva poltrona a Madrid, que és on paguen els impostos. 🌸

Diguem no a aquest disbarat i comencem a treballar per una transició energètica justa i participativa!
Renovables sí, però així no!

Recreació des del Casal La Salle - Pareres del parc eòlic Vilella i els seus aerogeneradors de 200 metres.

Caramelles 2021

Adela Sena Mas

“Pasqua gaia, Pasqua en flor, al-leluia...”. Així començava a recitar el nostre tenor la cançó que l’any passat va arribar a totes les cases de forma virtual, cantada per tots i totes les caramellaires. Aquest any també ha format part del nostre repertori la cançó “Guarda la Luna”, que ens ha fet treure les nostres dots lingüístiques perquè tot el poble en pugui gaudir!

A mi, com a totes les joves integrants del grup de caramellaires, sempre que arriba el dia assenyalat, ens sorgeix una mica de primavera dins nostre, que ens fa engalanar-nos amb tota la il·lusió i començar el dia amb un somriure. Aquest any no ha pogut ser tan corrent com els altres donat que ens hem adaptat a les mesures de la covid-19 i no hi ha hagut ni ballesa ni cantada en grup. Sí que hem tingut una petita representació musical pels carrers, amb els nostres músics passant tot tocant pel poble amb una molt lleu representació vocal i amb el suport de la resta de caramellaires des dels balcons de cadascú, dirigits i dirigides pel Carles, el qual, tot i la difícil logística d’enguany, ens ha facilitat l’adaptació a la nova situació.

Com diu una de les cançons amb les quals vam omplir els carrers, visca la Pasqua i visca l’amor, ja que vam intentar repartir-ne per tots els racons del poble, amb l’alegria de la Marieta Cistellera que tant ens caracteritza. Aquest any no hem pogut gaudir del tradicional ball de bastons que es realitza cada any, però de ben segur que l’any que ve podrem sentir com dringuen els cascavells en cada salt que fan al picar els bastons. Des d’aquí us animo a tots i a totes a participar a les caramelles de l’any vinent, que esperem que puguin ser tan alegres com sempre i les puguem celebrar de la millor forma possible. Les caramelles són alegria, flors, amor, enyorança, primavera, amistat i molta felicitat, la

qual intentem regalar a tothom amb els nostres cants. Us hi apunteu? Aquest any hem trobat a faltar un dels somriures més grans d’aquesta festa tan nostra. La Dolors ha estat sempre al peu del canó per fer que les caramelles brillin cada any i ens omplin de flors i de joia. Aquest any una de les cançons, escrita per la Teresa, a qui estem molt agraïdes per l’homenatge, li anava dedicada: La Doloretes. I tot i que l’hem cantada entre somriures i llàgrimes, ha definit a la perfecció el que ha estat per a tots nosaltres tindre-la a prop tots aquests anys. Esperem poder-vos-la cantar l’any vinent, us en deixem un trosset perquè la gaudiu. Les caramelles sempre duran el teu somriure. ✨

LA DOLORETES

Música popular catalana. Lletra de Teresa Múnera

I aquella mossa valenta, encantadora, tan generosa...
Que ens ha ensenyat a conviure, amb optimisme i amb alegria.
Tants records tenim tots d'ella, inesborrables, eterns per sempre...
Dolors tu ets de la família, la nostra amiga, la nostra guia.

Quan a Copons se celebra alguna festa:
Traginers, teatre o les Caramelles,
Tu sempre ets a tot arreu, dient a tots: Participeu!
que plegats segurament més gaudireu.

Aquest any se'ns fa estranya la teva absència,
que no estiguis cantant aquí amb tots nosaltres,
però de tu no ens oblidem, et tindrem sempre present
i aquest cant et dediquem alegrement.

Una assemblea a l'aire lliure retroba els hortolans de Copons

Francina Cirera Jiménez
Presidenta de l'Associació per a la conservació del reg i els Horts de Copons

Tot i les restriccions a causa de la pandèmia, finalment vam trobar la manera de reunir-nos. A l'aire lliure i seguint les mesures de seguretat, els hortolans i hortolanes de Copons ens vam reunir el passat 26 de juny, al pati de Cal Riba. Tal i com vam explicar, tenim moltes ganes de fer accions que facilitin la relació entre els socis de l'associació dels regants dels horts de Copons, però el context ens obliga a ser cautelosos i aprofitem aquests temps per posar ordre als temes interns de l'entitat.

En aquest sentit, una de les feines fetes aquest hivern ha estat un plànol que mostra amb exactitud els metres quadrats que corresponen a cada tros de terra que es treballa. Aquest plànol, que es va presentar a l'Assemblea, ens ajudarà a repensar la política de quotes, un tema recurrent des de fa anys però que encara no s'ha afrontat.

El disseny del plànol, liderat per l'arquitecte Jaume Riba, tresorer de la Junta de regants, és la base del registre de socis que també s'està confeccionant, ja que fins ara no existia i és una de les exigències que han de complir les associacions.

La Mercè Muns, secretària de la Junta, està recopilant totes les fitxes amb les dades dels socis de l'entitat, una tasca que ens permetrà analitzar bé qui som els que formem part d'aquest col·lectiu i repensar, si cal, els estatuts que ens manen, per afinar el funcionament de la presa de decisions.

El nostre objectiu és poder treballar per a la conservació del reg i dels horts de Copons, mantenint la seva idiosincràsia i el paisatge que dibuixen al nostre poble.

L'actual alcalde, Àlex Prehn, va exposar davant de la Junta i de l'Assemblea una sèrie d'activitats que liderarà l'Ajuntament de Copons i que posen els horts al centre de l'activitat. Seran accions desenvolupades per altres entitats, com Eixarcolant o el Consell Comarcal, que, segons paraules de l'alcalde, "tindran en compte l'opinió dels membres de l'Associació de regants".

Els membres de l'associació vam mostrar a l'alcalde la preocupació per temes com la restauració dels camins dels horts o el fet que les normes subsidiàries de l'Ajuntament siguin tan poc definides. Es va demanar que vetlli perquè s'apliquin amb criteri per poder mantenir la funció principal de la zona dels horts, és a dir, el cultiu de verdures, així com l'estètica rural, lliure de plàstics o elements que desvirtuen el seu tret principal com a terreny de cultiu i no pas d'oci. Per tal de poder reforçar i garantir els trets originals de la zona dels horts, la Junta també va explicar a l'Assemblea que aquest hivern ens proposem redactar un reglament de règim intern que els socis hauran de signar i que

ajudarà a mantenir vius els principis de funcionalitat i estètica lligats als horts des de fa dècades.

El reglament de règim intern serà una eina que es treballarà de forma cooperativa i oberta, amb reunions lliures per poder debatre els punts que poden crear més controvèrsia. Ho debatrem entre tots i finalment serà l'Assemblea qui ho validarà, si ho creu oportú.

Hi ha feina i és poc llúida, però estem segurs que posar negre sobre blanc serà el que ens permetrà poder mantenir els horts de Copons tal i com són.

Els horts estan formats per tres elements: la terra, l'aigua i les persones, que com molt bé va dir l'Antoni Tomàs "sempre en venen de noves". I tant es referia a persones que venen de nou al poble, amb interès per poder viure la ruralitat també cultivant un hort per a l'autoconsum, com a les persones que es jubilen i que en aquest moment disposen de temps per poder gaudir del fet de treballar la terra.

Des de l'entitat ens cuidem sobretot de l'aigua, i tenim la sort de comptar amb el Jaume Araque i el Jaume Gudayol i d'altres col·laboradors com el Josep Guix, que són els guardians d'aquest bé tan preuat. Ells no només vigilen els nivells d'aigua de la bassa sinó que també observen de prop la maquinària que ens permet portar aquesta aigua a cadascun dels nostres horts a través de les canalitzacions, que el Jaume Riba també es proposa documentar aquests propers anys.

Tenim feina i la seguirem fent amb l'alegria que ens fa saber-nos participants de la conservació d'aquest tresor que són els horts de Copons.

Moltes gràcies a totes les persones que us estimeu els horts i sobretot als companys i companyes de Junta amb qui tinc la sort de compartir aquests neguits! 🌻

Jornada de descoberta del patrimoni natural i neteja del riu

La jornada va comptar amb un bon nombre de participants que van poder gaudir d'un matí de coneixement de la natura.

El diumenge dia 30 de maig l'Ajuntament de Copons va organitzar una jornada popular de descoberta de la biodiversitat del riu Anoia. L'objectiu de la jornada era donar a conèixer l'entorn natural del riu i conscienciar de la importància de mantenir el nostre medi natural net i en bones condicions. De la mà del biòleg Robin Corrià es van descobrir els diferents ecosistemes del riu, el seu funcionament i algunes de les espècies més característiques que habiten a les zones de ribera.

En aquesta matinal els més petits varen poder avaluar la qualitat de l'aigua a través de l'anàlisi dels invertebrats que hi habiten, una exploració que ens va demostrar que en aquest indret del riu hi ha una bona qualitat de l'aigua.

La jornada va començar al camp de futbol de Copons i es va recórrer un corriol que voreja el riu Anoia i arriba fins al Gorg Salat, un tram d'una enorme bellesa paisatgística on vàrem poder admirar les espècies vegetals i animals que hi habiten i també descobrir aquelles espècies invasores que perjudiquen les autòctones.

De tornada de la visita els participants varen aprofitar per recollir els residus que malauradament es llencen en aquest indret, especialment plàstics i llaunes.

Aquesta ha estat una acció organitzada per sensibilitzar el públic sobre la necessitat de

protecció i conservació del medi ambient i de la gran quantitat de residus que es llencen a la natura. ✿

Primera Comunió de l'Eloi, el Guillem i el Dan

Teresa Múnera Pascual

L'església de Santa Maria de Copons acollí el passat diumenge 20 de juny les tres primeres comunions després del confinament degut a la pandèmia.

La celebració es va fer coincidir amb la missa de diumenge de les dotze del migdia i va ser presidida per mossèn Enric, amb la presència de familiars, amics i veïns del poble. Va ser una comunió diferent de les que s'havien fet fins al moment, ja que els tres protagonistes duïen la mascareta que s'ha fet obligatòriament necessària en aquest temps de pandèmia. Tant ells com tots els familiars que es van reunir a

l'església estaven molt contents que aquest acte es pogués celebrar amb totes les mesures de seguretat.

L'Eloi, el Guillem i el Dan van rebre per primera vegada el Cos de Crist, renovaren amb tots els reunits les promeses del baptisme, després llegiren les pregàries i portaren a l'altar les ofrenes. Al final de la missa, la catequista,

la Genoveva, i el mossèn els feren l'entrega d'un obsequi com a recordatori de la seva primera comunió i van acabar fent-se una foto de família a les escales de l'altar. ✿

Moltes felicitats Eloi, Guillem i Dan!!!

Adéu, adéu Ceferino!

Teresa Múnera Pascual

A punt d’iniciar-se la festa major de Copons ens ha deixat el Ceferino, un gran referent del poble, un bon treballador i una persona voluntariosa disposada sempre a ajudar a tothom amb el que es demanés.

Ha marxat discretament, sense fer soroll, aprofitant fins l'últim moment de la seva vida. El Ceferino era un home entranyable, conegut i estimat per a tothom, grans i petits, a qui sempre mostrava la seva simpatia i bon fer. Quan sorties a passejar pels carrers de Copons era molt probable trobar-te'l assegut en algun dels racons del poble, sobretot al banc de l'apaiadero on acostumava a donar la benvinguda a tothom qui entrava o acomiadar-se si se sortia dient: Adéu, Adéu! aixecant el braç i amb el rostre content. Se'ns farà estrany no veure'l més pel poble, però de ben segur que tots i totes recordarem per sempre les bones estones i les xerrades compartides amb ell. 🌸

Un pensament pels coponencs i coponenques que ens han deixat aquestes últimes setmanes i per les seves famílies.

Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2021

GENER	05 Cavalcada de Reis: Seguiment en directe per les xarxes socials i repartiment de regals a la porta de les cases 12 Anoia Verda: Sessions informatives virtuals del nou servei de recollida porta a porta 18 Anoia Verda: Inici del nou servei de recollida porta a porta 18 AUGA: Projectió pel Canal Taronja del documental "Copons 1724. Els negociants d'un poble que aixequen un país" en la sessió dedicada al segon centenari de l'Antic Gremi de Traginers d'Igualada 20 Sant Sebastià 24 Missa i cant dels Goigs a llaor de Sant Sebastià. Repartiment de crespelles per les cases a càrrec de la Comissió de festes
FEBRER	01 Petit incendi al camí de l'antena, sota la torre de llum 46, degut al vent 03 La fibra òptica arriba a les cases per la xarxa de l'empresa Iguana Comunicacions, S.L. 14 Eleccions al Parlament de Catalunya 22 Inici de la vacunació contra la COVID-19 25 Entrega de la Medalla commemorativa de la Generalitat de Catalunya a la Sra. Calamanda Prats Palomas pels 100 anys d'edat complerts el 28 de desembre de 2020
MARÇ	29 Inici del Campus Esportiu Copons. Edició Setmana Santa
ABRIL	01 Repartiment del segon número de l'Informatiu, fulletó sobre l'actualitat municipal 03 Repartiment d'ous de Pasqua per les cases a càrrec de la Comissió de festes 11 Caramelles adaptades a les restriccions per la pandèmia: Tastet musical en petit format pels carrers que els veïns poden seguir des dels balcons 13 Copons, junt amb Castellfollit de Riubregós, Montmaneu i una cinquantena de municipis catalans, entra a la prova pilot del Departament de Territori i Sostenibilitat per repoblar zones rurals promovent que persones i famílies s'hi instal·lin com a primera residència 21 Inici del procés participatiu per debatre i escollir un nom per l'escola de Copons 23 Parada de Sant Jordi amb llibres i roses a càrrec de l'escola
MAIG	24 Copons inLoft, centre cultural i de recerca contemporània, inicia les activitats amb la convocatòria del projecte "Nit de Pedra Seca" obert a fotògrafs i artistes escènics d'arreu 30 Jornada de descoberta de la biodiversitat i neteja del riu amb el biòleg Robin Corrià, al camp de futbol
JUNY	03 Escola: Acampada al camp de futbol i la sala polivalent 04 Vol captiu amb el globus d'Anoia Balloons al camp de futbol pels alumnes de l'escola 12 Xerrada "Cuinem! Llitem contra el malbaratament alimentari i la generació de residus", amb idees, consells i demostracions, a la sala polivalent 12 Copa Anoia Biketrial al camp de futbol a càrrec de l'Anoia Trial Academy 12 Taula rodona "Pros i contres dels parcs eòlics al nostre territori" a la plaça Ramon Godó 18 Escola: Cloenda del curs amb la representació teatral "Les aventures de la colla dels 4", creada de forma col·laborativa per tot l'alumnat 19 Obertura de les Piscines Municipals 20 Primera comunió del Dan, l'Eloi i el Guillem 28 Inici del Campus Esportiu Copons. Estiu 2021 29 Sant Pere

Josep Lloró i Lloró apicultor

Montserrat Galí Segués

En Josep Lloró i Lloró sempre m’ha semblat un home assenyat, responsable, gens vanitós, mesurat i intel·ligent. El vaig conèixer una mica quan em va ensenyar a recollir varis eixams d’abelles que havien escapat d’algun rusc i s’havien instal·lat a les finestres del Gelabert. I ara que l’he conegut una mica millor, he refermat la idea que tenia d’ell. Les abelles i el seu món el van captivar. Però la seva feina, primer a la fàbrica de Copons, on es va espavilar per reparar-ho tot, i després a l’impremta d’Igualada, on tant anava amunt i avall amb la furgoneta com soldava estanteries o taules, el tenia ben ocupat. En el seu treball era un home que, sense fer gaire soroll, treballava amb bon afany i se sentia apreciat. I sense fer soroll s’ha dedicat a estones a fer d’apicultor.

Demanat-li que m’expliqués el que coneixia de les abelles, sempre deia que ell no n’era un expert, que hi tenia poca traça, però jo crec que és un savi: de forma molt autodidacta ha sabut observar i conèixer les abelles, aprendre les seves costums, les seves necessitats i la manera de cuidar-les. Això vol paciència, dedicació i, per damunt de tot, estima cap a aquests insectes petits i productius.

Cal tenir en compte que, durant els últims anys, hem estat testimonis de la reducció del nombre d’abelles. Entre 1985 i 1997 es van perdre el 57% de les abelles del món. Ara la disminució segueix agreujant-se de forma alarmant. Això és molt preocupant ja que elles i el vent són les transportadores del pol·len. Pol·linitzen les flors perquè donin fruits i llavors: representen una part important de la cadena alimentària.

Hi ha malalties pròpies de les abelles com la Varroasis: malaltia mortal per les abelles que provoca l’àcar *Varroa destructor* que s’alimenta de l’hemolimfa de les abelles adultes i de les larves. També la papallona de la cera *Galleria mellonella*: busca els ruscs i hi posa molts ous. Quan neixen les erugues es mengen les bresques de mel i destrueixen el rusc. Però han incidit molt en la disminució de nombre d’abelles la utilització de pesticides, els cultius intensius, les radiacions electromagnètiques i l’escalfament global, que pot alterar els seus patrons estacionals.

Albert Einstein va dir: “Si les abelles desapareguessin, a la humanitat sols li quedarien quatre anys de vida”. Amb nous estudis se sap que no és del tot cert, però sí extremadament preocupant.

Ara, en Josep ens explica la seva experiència amb les abelles. Ens ho explica amb modèstia, com si no sabés gran cosa, amb la seva discreció, però jo i tots podem aprendre molt d’aquest savi. Moltes gràcies Josep.

Ens parla en Josep Lloró i Lloró

Els pagesos, abans, quasi tots tenien unes quantes arnes de canya i feien mel, quantitats grosses no, però molts en tenien i, uns anys més i altres menys, tots tenien mel pel consum de la casa. Potser sí que algú n’arribava a vendre algun pot, però generalment era pel gasto de la casa.

En Cisquet Brufau, l’home de la Conxita, que era parent nostre, en sabia bastant. Sempre en tenia poques o moltes a la vinya i també al pati de casa seva. Jo m’hi vaig interessar una mica i ell em va explicar maneres i em va donar un eixam. Un eixam que va fer ell, que segurament s’havia escapat de les seves arnes i que ell va recollir i me’l va donar. A partir d’aquí jo vaig anar fent, sense massa traça. Vaig arribar a tenir 2 o 3 arnes de canya. Una vegada un toixó m’hi va fer un forat ben gros justament on hi havia la mel i se la va menjar tota. Les abelles volen afició i dedicació.

Amb el sistema antic a base de ruscos de canya havies d’estar alerta: cap a Sant Josep, més o menys, ja s’eixamenaven si no estaves alerta. “Per Sant Josep has de fer l’Eixamenet”, perquè hi havia el perill que la reina vella marxés amb la meitat de l’eixam. Per fer l’eixamenet passaves les abelles d’una arna vella a una de nova buida i quan veies que havia passat la reina ja paraves. Aquestes abelles que havies passat a una arna nova feien la seva via amb la reina vella.

Deixaves a l’arna vella la resta d’abelles i, encara que les deixaves sense mare (reina), ja s’espavilaven: alimentaven als polls per a fer reines i... masses que en feien, de mares! Perquè quan naixien les noves mares anaven marxant... i cada vegada s’emportaven un escamot, una part de l’eixam, i et quedaves sense abelles o amb l’arna empobrida. Les abelles de l’arna vella, per fer les mares noves, fan els forats de les cel·les més grans, són els cossiols per fer néixer a una reina, i alimenten aquelles larves amb aliment per a reina. Els gavarros (abellots) també tenen la cel·la més gran, però no tant. Moltes vegades, si neixen varies mares, entre elles s’eliminen i quan sols en queda una, aquesta marxa amb tots els abellots per fecundar-la. Tots la segueixen i l’abellot que és més fort la fecunda i ja

queda fecundada de per vida. Tornen a l'arna i comencen una nova etapa a l'arna vella amb reina nova. Alguns apicultors, quan veuen que hi ha molts bassiols per a mares, n'aixafen uns quants i així s'asseguren que no en neixin tantes i no se'ls buidi el rusc. Al cap de quinze dies, quan encara no han nascut les mares noves, has de treure la mel. És una mel neta, no hi ha pols, ja que no hi ha mare per pondre ous. Si tan bon temps fa i tantes abelles hi ha que treballen molt, pots fer una segona buidada ja que, si hi ha moltes abelles i bona floració, en cosa de dies poden omplir un eixam de dalt a baix. Els deixaves la part de dalt per elles, per passar l'hivern. Hi havia qui clavava un tronc a una alçada, al mig de dalt, travessant totes les coques, i llavors d'allí en avall treies les bresques per a consumir.

Per treure la mel escalfàvem les bresques al sol i les escorríem premsant-les amb les mans. La cera que quedava després d'escórrer la mel es podia vendre. En Brufau se la venia i alguna vegada, si ajudava a algú, els deia que ell es donava per pagat si li donaven la cera.

Després vaig comprar una caixa de quadres i hi vaig posar un eixam i va anar fent. Però com que jo estava molt ocupat treballant no estava prou al cas de quan s'havia d'eixamenar ni de quina manera. Amb el que en Brufau m'havia dit i ensenyat jo vaig anar fent i d'una caixa vaig passar a fer-ne dues i tres o quatre. Vaig treure alguns quadres de mel, però jo no m'hi vaig entendre tant.

Va venir la pesta de la Varroa, amb la que les abelles es queden sense ales ja que un àcar paràsit les ataca i van morint. Això em va desbordar. Venien un producte que posaves amarat en un bastonet, elles anaven passant per allà i s'anaven curant de la pesta. A base d'això i d'altres procediments que hi havia ho vaig intentar. Però treure uns quadres macos amb bona mel, potser en treia un o dos. Treia quadres amb molts pols, que potser tenien una part amb mel al capdamunt. Era difícil aconseguir treure'n un molt bon profit. De sobte se m'empestaven, se m'hi ficava la papallona de la cera, i de sobte trobava la capsula plena de teranyines i d'erugues i ho havia de llençar tot. I mica en mica vaig anar perdent-ne les ganes, ja que no m'hi dedicava tot el que calia.

En l'època de les caixes jo tenia molta feina. I cal ser molt precís i fer les coses quan toquen i visitar-les sovint. A l'hivern, si a l'estiu les has escurat molt, cal posar-los mel. Una bossa amb mel i amb foradets perquè puguin xuclar-la, perquè elles necessiten mel, si no tenen una reserva de mel es moren. A l'època primera, amb ruscs de canya, m'anava salvant i aconseguia alguna tongada bona que treia força mel, però amb les caixes de fusta i quadres no tant. Per aquí dalt en venen uns que, a temporades, posen 50 caixes/ruscs i hi tenen abelles de dues mides. De les vespes de fora per aquí no n'he vist. Jo, que vaig bastant per fora, miro els arbres i vigilo si hi ha nius d'aquests grans, però no n'he vist mai cap. Si en veiés algun avisaria als forestals perquè el traguessin, perquè són un problema per a les abelles d'aquí.

Fins no fa gaire tenia una caixa buida per si arreplegava algun eixam. M'agrada veure-les. 🌸

Mini entrevistes

I tu què ens recomanes?

Montserrat Serra Piñón

Alba Tosquella Roig

Un llibre per llegir: Com que em costa triar, en recomanaré dos. El primer és un clàssic, *A sang freda*, de Truman Capote, que va ser un referent per a mi quan estudiava periodisme. I l'altre és *L'home a la recerca de sentit* de Viktor Frankl, on l'autor dona una visió esperançadora de la vida a partir de la seva pròpia experiència als camps de concentració nazis.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé: Soc molt fan de Star Wars, sobretot les de la primera època quan encara no hi havia tants efectes digitals. I també del Padrino, les he vist mil vegades però quan començo no puc parar. I una altra que recordo que em va impactar moltíssim la primera vegada que la vaig veure al cine va ser Matrix, em va deixar clavada a la butaca de principi a final.

Música per escoltar: Tinc gustos molt variats, puc passar del jazz al flamenc o al rock segons l'estat d'ànim del moment. Darrerament estic escoltant molt un grup que es diu la M.O.D.A., els vaig anar a veure en directe i em van agradar molt.

Un viatge per recordar: Tots són especials, però em porta molts records el viatge que vam fer amb el Gonzalo pel nord d'Argentina, en cotxe, sense una ruta fixa i sense data de

tornada. Aquesta sensació de no planificar res i anar descobrint mil coses que no t'esperes és un plaer que no hauríem de perdre mai.

Un viatge pendent: Molts, i no sé si em donarà la vida per fer-los tots! Un és anar a Islàndia i fer tota la volta de l'illa, amb aquells paisatges tan extrems. També visitar el nord de Noruega per veure l'aurora boreal. O anar fins a Rapa Nui, l'illa de Pasqua, que sempre m'ha semblat un lloc molt màgic.

Un hobby per desconnectar: M'agrada caminar pels voltants de Copons, sobretot ara que amb el teletreball estic més tancada a casa davant d'una pantalla. I també llegir, quan enganxo un llibre que m'atrapa és com un regal.

Un plat per assaborir: La veritat és que tots, quan vaig a un restaurant em costa molt triar. Però normalment em tira molt la pasta o una bona fideuà. I de dolços, un tiramisú o un carrot cake són una temptació.

El teu racó preferit de Copons: M'agrada molt fer la volta per la serra de Coma-rúbia, pujant per l'antena i Montpaó, i baixant pel Torrent Boter. És com fer teràpia, quan necessito relaxar-me m'encanta pujar allà dalt i gaudir de les vistes. 🌸

Jam Jové Martí

Un llibre per llegir: *Viatge al país dels blancs*, d'Ousman Umar, el qual em va inspirar a fer el meu últim espectacle, *Le Voyage*.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé: *La vida és bella*, de Roberto Benigni.

Música per escoltar: Música catalana, ska, rocksteady, reggae... però aquests dies he escoltat molt Pastorets Rock, grup que vaig crear el 2001 amb cinc amics i que aquesta setmana el guitarrista del grup, el Puça, ha mort en un accident de cotxe.

Un viatge per recordar: Nova Zelanda, viatge de nuvis que vaig fer amb la Cristina.

Un viatge pendent: Madagascar, que era l'altra opció que teníem si no anàvem a Nova Zelanda.

Un hobby per desconnectar: Anar amb bicicleta o córrer.

Un plat per assaborir: Caragols a la llauna.

El teu racó preferit de Copons: El porxo de casa meva les nits d'estiu amb una bona birra a la mà. Per passejar, el segon gorg. 🌸

Lluny de ser el que semblava, aquell jardí estava endiablant. Ho vaig saber de seguida que trepitgí la molsa lila, humida i agafallosa, i així que aquella falguera d'un roig brut se m'embolicà al coll igual que una serp. Instintivament vaig buscar el tronxo que em constrenyia i em començava a alçar, amb la vana intenció de deslliurar-me'n. Va resultar inútil del tot. Vaig perdre peu, fins i tot vaig aclucar els ulls convençut que em fotria un bon cop de cap a terra. Però la falguera va resultar prou robusta per sostenir-me i encara per moure'm, com ho faria una grua portuària, fins a un estany que s'amagava darrere un bosc atapeït de pinastres velles i recargolades. L'herba traïdora fluctuà per entre els arbres seguint ves a saber quins instints i em diposità damunt d'un nenúfar tan gran com un matalàs de platja i igual d'inestable. Jo no me'n sabia avenir. Ajagut damunt d'aquella fulla immensa i carnosa, no sé ben bé per què, em vingueren al cap algunes de les imatges que il·lustraven una vella edició d'*Alícia al país de les Meravelles* que tants farts de llegir m'havia fet de petit. En recordí una en concret en la qual una eruga d'estimable grandària fumava en una pipa d'aigua, asseguda damunt d'un bolet gegant d'aquells vermells amb taques blanques i reconegudes propietats psicotròpiques. La bestiola, prevenia així l'Alícia de no sé quins perills terribles que la sotjaven, mentre expel·lia vaporoses i aromàtiques glopades de fum.

Em vaig espantar, creieu-me, perquè soc poc amant de les aventures i perquè el propòsit de fer cap a aquell jardí era trobar-me amb la Fiona, una preciositat gaèlica, pèl-roja, que havia conegut la tarda abans. M'encativà de tal manera la mirada d'ulls verd molsa i la pell blanca esquixada de pigues d'aquella noia que no vaig dubtar ni un moment en acceptar la cita. Embadocat com un tòtil en aquests pensaments estava, quan de sobte emergí, de manera inexplicable, una flor de lotus immensa que s'obrí just al meu costat. Esfereït vaig voler sortir d'allà corrents, però... Heu provat d'alçar-vos d'un nenúfar gegant, alguna vegada? El terra oscil·la sota els peus de manera tan atzarosa que anul·la qualsevol intent de mantenir l'equilibri. És com voler-se escapar d'una teranyina, com més et bellugues, pitjor. Com és natural, vaig acabar a l'aigua, enredat de créixens aquàtics i d'altres higròfiles llefiscoses per perruca. Fos com fos, que no ho recordo, vaig aconseguir arribar a la riba. Va ser aleshores que, ben xop i amb aquell aspecte deplorable, la vaig veure. Una granota enorme, reclinada a la turca damunt d'un llit d'heura, amb els llavis pintats de manera grotesca, d'un vermell insolent i unes pestanyes que es veia d'una hora enfora que eren postisses, em va dir amb veu pretesament seductora.

— Pst, pst! Passarell! Ja em pensava que no vindries. 🍄

El xoriguer comú

Jordi Rodellar Fustero

És el rapinyaire més abundant i estès de Catalunya, no és gaire més gran que un colom, però us sorprendrà conèixer de què són capaços aquests petits falcons. A Copons ens venen sovint a visitar, sobretot a la primavera, ja que per a ells és un bon lloc per a niar, encara que les majors densitats es troben a la comarca veïna de la Segarra, a la plana de Lleida i a les planes empordaneses.

El xoriguer comú, o xoriguer gros com se l'anomenava abans també, és un dels falcons més petits del nostre país. Té una longitud de 32 a 39 cm i una envergadura de 65 a 82 cm, essent la femella més gran i pesant, entre 150 i 310 grams, una mica més que el mascle, que pot pesar entre 135 i 250 grams. Només hi ha tres espècies de falcònids de menors dimensions que ell; el falcó cama-roig, molt similar en grandària, el xoriguer petit, que no és gaire més xic que el xoriguer comú i l'esmerla. Com es pot veure en el grafisme, es tracta d'un ocell amb un clar dimorfisme sexual: la femella i el mascle presenten un aspecte i disposició del plomatge diferent. Com tots els falcons, presenta unes ales estretes i punxegudes i una llarga cua.

El seu nom científic és *Falco tinnunculus*, on *falco* prové de la paraula llatina *falcis*, que significa falç i fa referència a les seves ungles ganxudes en forma de falç. La segona part, *tinnunculus*, és el diminutiu del mot llatí *tinnulus*, que significa so agut, en al·lusió als seus crits estridents del reclam, un potent “ki-ki-ki-ki-ki”. És un ocell que mostra una gran adaptabilitat per tota mena d'hàbitats a condició que presentin espais suficientment oberts. Se'l pot trobar en zones de prats, pastures i camps de conreu, incloent zones humanitzades, com pobles i ciutats. S'alimenta especialment de ratolins, de fet el nom de xoriguer prové del mot llatí *soricator*, que alhora prové de *sorex*, que significa ratolí. Podríem dir que la paraula “xoriguer” es podria traduir com a “ratoliner”, degut a la predilecció que té per aquests. També caça altres micromamífers com els talpons, petits ocells, petits rèptils i grans insectes. Fins i tot hi ha individus especialitzats a atacar ocells engabiats, també a les ciutats s'ha vist que alguns exemplars cacen coloms i fa poc s'ha descobert que també s'alimenten de cotorres.

Bàsicament tenen dues formes de caçar, una és localitzar la presa des de l'aire mantenint-se de forma estàtica a uns 20-30 m d'alçada, movent les ales veloçment i mantenint la cua ben estesa, tal com si fos un dron immòbil. D'això se'n diu “fer l'aleta” o “l'Esperit Sant”. Hi ha només un altre ocell que fa el mateix per caçar les seves preses, l'àguila marcenca, però per les seves dimensions (és més del doble de gran que el xoriguer) ho fa d'una manera més lenta i pesada. A aquesta àguila vaig dedicar un article al número 47 de Camí Ral - gener de 2019. Casualment, el proppassat mes de juny vaig poder observar en el mateix moment, vora el Morinyol, un xoriguer fent l'aleta canviant de lloc i una àguila marcenca fent el mateix a només 300 m d'ell, direcció nord cap a Cal Queta. No és gens freqüent poder observar-los al mateix temps i tan propers.

En castellà, “fer l'aleta” s'expressa amb el verb “cerner” i precisament al xoriguer se l'anomena en aquesta llengua “cernícalo”. El xoriguer també té una altra forma menys esgotadora de caçar: s'espera dalt d'una atalaia que pot ser un pal telefònic, un arbre o un altre lloc elevat. De fet, els

Parella de xoriguers adults al Cement

he pogut veure en diverses ocasions observant pacientment des de la branca d'un arbre que té una bona vista dels horts de Copons i llençant-se quan veuen alguna presa. No cal dir que tenen, com tots els falcònids, una gran agudesesa visual.

Aquest petit falcó i la cua-roja fumada (de la que vaig fer el meu primer article sobre els ocells de l'entorn de Copons – agost de 2018) van ser els primers ocells pels quals em vaig interessar, ja que ambdues espècies nien a l'antiga fàbrica de ciment de Copons. Els xoriguers es pot ben dir que no fan pròpiament un niu tal com l'imaginem. Com la resta de falcons, no aporten cap material, tan sols busquen un forat o esquadra en roques, parets o murs d'edificis i hi posen els ous directament, encara que a vegades aprofiten nius abandonats de còrvids o també les jardineres en terrats i balcons. Curiosament, en alemany al xoriguer se l'anomena “turmfalke”, que es podria traduir com a “falcó de torre”, ja que fa segles que crien en torres o altres edificis abandonats on puguin trobar algun forat o finestra.

La femella pon de 3 a 6 ous en una única posta per temporada. Durant uns 28 dies els incuba fins que els pollets surten. Passats uns 30 dies els polls ja estan prou crescuts per abandonar el niu, amb un plomatge de juvenil molt similar al de la femella. Cal dir que normalment no crien mai en colònies, només es coneix una excepció d'una vintena de parelles a la muntanya de Montjuïc de Barcelona des de ja fa unes dècades. Sí que ho fa el seu parent, el xoriguer petit, tot i que aquest està encara en fase de recuperació després que deixessin de criar a Catalunya a principis dels anys 80. Es va aconseguir reintroduir-lo a la plana de Lleida i en menor mesura a l'Alt l'Empordà, amb exemplars que crien a l'Aragó. Se'ls ha ajudat construint unes “torres” on formen les colònies per la cria. Aquest xoriguer s'alimenta majoritàriament de grans insectes i té un comportament migratori molt més important que el xoriguer comú, ja que depèn de l'abundància d'insectes. A l'octubre marxa cap a l'Àfrica i no torna fins al març. En canvi, el xoriguer comú és una espècie migradora parcial que presenta moviments altitudinals des de les zones més altes del país, sobretot al litoral, durant els mesos de setembre i octubre.

El xoriguer comú, durant l'època reproductiva, és molt territorial amb els de la seva espècie i sobretot amb altres ocells que poden posar en perill a les seves cries. En dues ocasions vaig poder veure com la parella de xoriguers que nien al Cement foragitaven intrusos. En la primera, sobre els camps sota el Morinyol, la parella de xoriguers feia fora una parella de corbs. En la segona, fa unes poques setmanes, un corb va vindre a la zona dels horts i vaig poder sentir a la femella de xoriguer fer uns crits d'alerta i al cap de pocs segons va aparèixer el mascle que va empaitar el corb per sobre del poble fins creuar la carretera direcció Serra Morena, i això que els corbs comuns són el doble de grans que ells.

NAIKE ABAD

Polls de xoriguer anellats en una caixa niu instal·lada per "The Falco Project"

Aquest any va contactar amb mi en Naïke Abad, anellador i ornitòleg a l'ICO (Institut Català d'Ornitologia), que és especialista en la captura i marcatge del xoriguer comú, perquè estava interessat en fer un anellament dels polls del niu del Ciment. Ell impulsa "The Falco Project" des de 2017, un projecte amb la col·laboració de l'ICO que es dedica a l'anellament dels xoriguers per així estudiar aspectes d'aquest rapinyaire com poden ser els seus desplaçaments migratoris, la dispersió postjuvenil dels polls nascuts a Catalunya, taxes de supervivència i longevitat i formació de les parelles i la seva fidelitat, entre moltes altres coses.

El projecte fins ara s'havia centrat en l'anellament d'individus urbans com es pot veure a Instagram #thefalcoproject, però a partir d'aquest any ho amplia a les zones rurals. Aquest juny va poder anellar els cinc polls que van néixer al niu del Ciment. També dins el mateix projecte, en Naïke Abad va instal·lar una caixa niu a la zona de Les Vinyes de Copons, on també va poder anellar els polls que van néixer allà. A banda de l'anella oficial, se'ls posa a l'altra pota una anella de lectura a distància, en aquest cas de color taronja, i un codi de 3 caràcters alfanumèrics en negre. Això permet identificar els exemplars a distància per poder donar notificació i fer seguiment al web www.marquesespecials.cat, i així ja no és necessari capturar els exemplars per poder identificar-los.

S'han recuperat vius xoriguers comuns anellats fins i tot amb una edat de 20 anys, que són molts per un ocell d'aquesta mida. Aquests, però, tenen forces baixes degudes a predadors com són el Duc (del que vaig fer un article al número 49 de Camí Ral - gener de 2020) i certes àguiles. El que els produeix més mortalitat, però, són factors relacionats amb l'activitat

humana: transport elèctric aeri, col·lisions amb vehicles i ús de raticides així com la seva persecució directa pels ocellaires, tot i estar protegits per les diferents lleis vigents. S'ha vist també com els parcs eòlics causen certa mortalitat en aquesta espècie, així com en altres espècies de rapinyaires diürnes i nocturnes i també en altres ocells i ratpenats.

Darrerament, al voltant de Copons s'han presentat molts projectes de nous parcs eòlics. Si finalment tiren endavant, aquests podrien fer disminuir força en el nostre entorn la presència d'aquest petit rapinyaire que ens permet mantenir a ratlla possibles plagues de petits rosegadors i que ajuda a mantenir l'equilibri del nostre ecosistema sense haver de recórrer a l'ús de pesticides i plaguicides als camps de conreu i també per extensió als nuclis habitats. És per tant una forma sostenible i natural de fer-ho, evitant els efectes contraproductius sobre les persones i la fauna d'aquests productes químics. Tant de bo puguem continuar veient "fer l'aleta" al xoriguer a l'entorn de Copons. 🌸

Bibliografia:

- Guia de camp dels ocells a Catalunya*, Carlos Alvarez-Cros i Fran Trbalon. OMEGA, 2017.
- Ocells de Catalunya, País Valencià i Balears*, Joan Estrada, Francesc Jutglar i Toni Llobet. Lynx, 2010.
- Guia de rapinyaires de Catalunya*, Fran Trbalon i Àlex Ollé. Cossetània Edicions.
- Conèixer els ocells*, Jaume Sañé. Cossetània Edicions.

Part de la fitxa del xoriguer comú a www.ocellsdelsjardins.cat / Institut Català d'Ornitologia i la LPO (Ligue pour la Protection des Oiseaux)

Cap gris blavós

Bec curt i ganxut amb la base groga

Bigotera negra

Potes grogues

Ungles negres

Dors de color teula amb taques negres

Punta de les ales negres

Cua llarga de color gris blavós

Masclle

Cos predominantment marró

Dors i ales amb ratlles negres

Masclle en vol

Femella

Mascles, femelles i joves són diferents.

El **masclle** té la cua i el cap de color gris blavós. La **femella** té la cua marró amb barres horitzontals fosques i la resta del cos, predominantment, marró. Els **joves** són semblants a les femelles però amb el plomatge encara més ratllat.

Transports

Alguns horaris es poden veure afectats temporalment per la situació de la COVID-19.

ALSA
Telèfon: 902 42 22 42
Web: www.alsa.es

Calaf - Igualada			
Calaf	Copons	Igualada	Barcelona
08:14 h	08:27 h	08:38 h	09:45 h
18:20 h	w18:36 h	18:54 h	20:00 h
Igualada - Calaf			
Barcelona	Igualada	Copons	Calaf
07:30 h	08:27 h	08:48 h	09:01 h
15:00 h	15:57 h	16:18 h	16:31 h

Hispano Igualadina - Monbus
Telèfon: 902 29 29 00
Web: www.igualadina.com

De dilluns a divendres					
Calaf - Igualada					
Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.		
06:40 h	07:00 h	07:23 h	07:30 h		
13:45 h	14:00 h	14:13 h	14:30 h		
16:00 h	16:15 h		16:35 h		
Igualada - Calaf					
Igualada E.	Igualada H.	Copons	Calaf		
11:15 h		11:32 h	11:42 h		
15:15 h		15:32 h	15:42 h		
18:00 h		18:17 h	18:27 h		
Dissabtes					
Calaf - Igualada					
Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.		
8:00 h	8:15 h	8:33 h	8:35 h		
15:15 h	15:27 h	15:38 h	15:40 h		
Igualada - Calaf					
Igualada C.	Igualada E.	Av. Barcelona	Igualada H	Copons	Calaf
12:00 h	12:10 h	12:12 h	12:14 h	12:27 h	12:37 h
	18:45 h			19:15 h	19:30 h

Taxis
Parades a Igualada: Passeig Verdaguer, s/n
Servei Taxi 24 hores: Carles Queralto, Tel. 670 296 675

Horari atenció públic ajuntament
amb cita prèvia
de dilluns a divendres de 9 h a 13 h.
Dijous tancat

www.copons.cat

Menú migdia
Servei de menú diari
L'Ajuntament de Copons inicia el servei de menú migdia per a qualsevol persona resident al poble. Aquest servei està pensat, principalment, per a les persones amb la seva autonomia limitada, encara que tothom pot fer-ne ús.
Per més informació dirigir-se a l'ajuntament.

Telèfons d'interès

Ajuntament de Copons	93 809 00 00
info@copons.cat	
Consultori Mèdic	93 809 01 50
Assistentia Social	93 809 08 80
Àrea Sanitària Rural	93 805 38 18
Associació Defensa Forestal	93 809 00 00
Bombers (emergències)	112
Ambulàncies i Emergències Mèdiques	112
Mossos d'Esquadra (emergències trànsit)	112
Mossos d'Esquadra (Igualada)	93 875 98 40
Protecció Civil Igualada	93 803 12 34
Repsol Butano	93 803 15 17
Avaries gas	900 55 50 00
Fecsa	902 702 115
Aigües de Rigat	93 803 14 83
Telefònica Avaries	1002
Antena col·lectiva	93 805 30 94
Correus	93 869 85 94
Oficina Consorci Turisme Alta Anoia	93 868 03 66
Escola	93 809 01 42
Bàscula pública	647 36 42 76
Bibliobús Montserrat	616 98 83 52
b.Montserrat@diba.es	

Col·labora amb Camí Ral: Fotografies, opinió, retalls d'història, actualitat, esports...
Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'estiu: 20 de juny.
Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'hivern: 30 de novembre.
Ens ho pots enviar per correu electrònic: **camiral@copons.cat**

- Codi editorial**
1. Camí Ral és una revista que edita l'Ajuntament de Copons i la posa al servei de les entitats i ciutadania.
 2. Camí Ral és un canal transmissor de l'actualitat del municipi, però també una eina de recuperació de la memòria oral i la història del municipi.
 3. Els continguts de l'edició els decideix el Consell Editorial.
 4. Les seccions, les mides i característiques dels articles formen part de les competències del Consell Editorial.
 5. La revista compta amb un nodrit equip de col·laboradors coordinat pel Consell Editorial. Els articles i imatges s'elaboren i s'aporten de forma altruista.
 6. El contingut de les notícies d'actualitat l'assumeix el Consell Editorial i el propi Ajuntament, en condició d'editor. Pel que fa a entrevistes, reportatges, articles d'opinió o altres notícies, la responsabilitat, en primera instància, serà sempre de la persona que ho signi.
 7. Qualsevol lector que detecti algun error en la publicació podrà exercir el dret a rèplica, aplicant un criteri de proporcionalitat d'acord amb la llei.
 8. El contingut dels articles sempre haurà de ser respectuós amb les persones, les entitats i les institucions. En cas contrari, no es publicarà.

CEDIDES PER NÚRIA PONS TORRENTS I ELISENDA MERCADAL SEGURA

Recordant a tots els caramellaires que ens han deixat